ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2025 оны 08 дугаар сарын 04
№31 (1376)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

165. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1414

166. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1430

167. Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1445

168. Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1447

169. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1449

170. Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай 1450

171. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1451

172. Авлигын эсрэг хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1452

173. Цагдаагийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1453

174. Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай 1454

175. Барилгын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1456

176.	Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		1458
177.	Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай		1459
	МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ		
178.	Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 68	1460
179.	Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 69	1461
180.	Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 70	1462
181.	Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 71	1463
182.	Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнийг томилох тухай	Дугаар 72	1464
183.	Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх, томилох тухай	Дугаар 74	1465
184.	Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг эрчимжүүлэх талаар чиглэл өгөх тухай	Дугаар 78	1466
185.	Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай	Дугаар 80	1474
186.	“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 83	1489
187.	Зарим Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 88	1498

[illegible]

᠙᠖᠙.	[illegible]	[illegible]	᠑᠙᠖᠗
᠙᠗᠐.	[illegible]	[illegible]	᠑᠙᠖᠘
᠙᠗᠑.	[illegible]	[illegible]	᠑᠙᠖᠙
᠙᠗᠒.	[illegible]	[illegible]	᠑᠙᠗᠐
᠙᠗᠓.	[illegible]		᠑᠙᠗᠓
᠙᠗᠔.	[illegible]		᠑᠙᠗᠔
᠙᠗᠕.	[illegible]		᠑᠙᠗᠕
᠙᠗᠖.	[illegible]		᠑᠙᠗᠖
᠙᠗᠗.	[illegible]		᠑᠙᠗᠗

᠑᠒᠗.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠒᠒	᠑᠙᠖᠒
᠑᠒᠙.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠒᠓	᠑᠙᠒᠖
᠑᠒᠘.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠒᠐	᠑᠙᠗᠙
᠑᠒᠕.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠒	᠑᠙᠖᠖
᠑᠒᠓.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠕	᠑᠙᠖᠘
᠑᠒᠙.	[illegible]	ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠓	᠑᠙᠖᠕

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/4 дүгээр зүйлийн 4.8 дахь хэсэг:

"4.8.Нэгдсэн хуралдааны танхимын зохион байгуулалт нь Улсын Их Хурал хуралдаж, хууль тогтоох, хуулийн биелэлтэд хяналт тавих болон ард түмний элчийн хувьд Улсын Их Хурлын гишүүд нийт иргэн, улсын ашиг сонирхлын өмнөөс үг хэлэх, нам, эвслийн бүлэг байр сууриа илэрхийлэх, олонх, цөөнх мэтгэлцэхэд зориулагдсан байна."

2/13 дугаар зүйлийн 13.5 дахь хэсэг:

"13.5.Зөвлөлийн хуралд нам, эвслийн бүлгийн дэд дарга таслах эрхгүйгээр оролцох бөгөөд холбогдох албан тушаалтныг байлцуулж болно."

3/21 дүгээр зүйлийн 21.25-21.30 дахь хэсэг:

"21.25.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийх, асуултад хариулах, тайлбар өгөх албан тушаалтан өөрийн танилцуулсан мэдээллийн үнэн зөвийг хариуцах бөгөөд мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулах, худал мэдээлэл өгөх, танилцуулах, Улсын Их Хуралд худал мэдээлэл ирүүлэхийг хориглоно.

21.26.Энэ хуулийн 21.24-т заасан холбогдох албан тушаалтан худал мэдээлэл өгсөн, танилцуулсан гэж үзвэл гишүүн хуралдаан даргалагчид санал гаргаснаар Тамгын газар, Үндэсний аудитын газар, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, Үндэсний статистикийн хороо, Төрийн албаны зөвлөл, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл тухайн мэдээллийн үнэн зөв, бодит эсэхийг ажлын 5 өдрийн дотор хянаж, дүгнэлт гаргана.

21.27.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийх албан тушаалтан болон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон этгээдэд хариуцсан ажил үүргийн хувьд мэдэх ёстой, мэдэх боломжтой мэдээллээ үнэн зөв, бүрэн гүйцэд өгөх тухай сануулж, баталгаажуулах хуудсанд гарын үсэг зуруулах ажлыг Тамгын газар зохион байгуулна.

21.28.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг, Тусгай хяналтын дэд хорооны сонсгол, хяналт шалгалтын түр хорооны сонсгол болон Улсын Их Хурлын хяналтын сонсголд, эсхүл нэгдсэн хуралдаанаар гишүүний асуулгын хариу, улсын төсвийн төсөл, улсын төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд худал мэдээлэл ирүүлсэн, танилцуулсан, мэдээллийг нуун дарагдуулсан улс төрийн албан тушаалтанд хариуцлага хүлээлгэх асуудлыг нам, эвслийн бүлэг, эсхүл 20-оос доошгүй гишүүн гарын үсэг зурсан бол энэ хуулийн 30.1.11-д зааснаар холбогдох Байнгын хороонд хүргүүлнэ.

21.29.Байнгын хороо энэ хуулийн 22.3.6-д заасны дагуу санал боловсруулж нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлнэ.

21.30.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг, Тусгай хяналтын дэд хорооны сонсгол, хяналт шалгалтын түр хорооны сонсгол болон Улсын Их Хурлын хяналтын сонсголд, эсхүл нэгдсэн хуралдаанаар гишүүний асуулгын хариу, улсын төсвийн төсөл, улсын төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд худал мэдээлэл ирүүлсэн, танилцуулсан, мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулсан нийтийн албан тушаалтанд Төрийн албаны тухай хуулийн 32.8-д заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.”

4/22 дугаар зүйлийн 22.6.12, 22.6.13 дахь заалт:

“22.6.12.Өргөдлийн;
22.6.13.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын.”

5/23 дугаар зүйлийн 23.8.17-23.8.21 дэх заалт:

“23.8.17.гишүүний ёс зүй, сахилгын асуудал;
23.8.18.гишүүний хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг;
23.8.19.Засгийн газрын гишүүний албан үүргийг хавсран гүйцэтгэх гишүүний чуулганы ажиллагаанд оролцох асуудал;

23.8.20.чуулганы хуралдааны дэг болон дэг сахиулах асуудал;
23.8.21.төрийн албан хаагчийн ёс зүй, сахилга, хариуцлагын бодлого.”

6/23 дугаар зүйлийн 23.11.21-23.11.30 дахь заалт:

“23.11.21.жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;
23.11.22.хөнгөн үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;
23.11.23.хүнд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;

23.11.24.цахим засаглалын бодлого, үйл ажиллагаа;
23.11.25.мэдээллийн технологийн хөгжил;
23.11.26.харилцаа холбооны бодлого, үйл ажиллагаа;
23.11.27.дижитал шилжилт, техник, технологийн шинэчлэл;
23.11.28.өндөр технологи, үндэсний инновацын бодлого;
23.11.29.инновацыг үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлж эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих бодлого;

23.11.30.инновацын дэд бүтэц, үйл ажиллагааны чиглэлийг хөгжүүлэх бодлого.”

7/23 дугаар зүйлийн 23.12, 23.13 дахь хэсэг:

“23.12.Өргөдлийн байнгын хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

23.12.1.иргэн, байгууллагаас Улсын Их Хурал, түүний Байнгын, дэд, хянан шалгах түр хороо, тэдгээрийн удирдлага, гишүүнд ирүүлсэн өргөдлийг судлах, холбогдох Байнгын хорооны саналыг үндэслэн тухайн асуудлаар байгууллага, албан тушаалтнаас мэдээлэл авах, сонсох, дүн шинжилгээ хийж, холбогдох Байнгын хороонд санал хүргүүлэх, мэдээлэх;

23.12.2.нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар гаргасан иргэдийн өргөдлийн асуудал.

23.13.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

23.13.1.боловсрол;
23.13.2.жендэрийн тэгш байдлыг хангах бодлого;
23.13.3.монгол хэл, бичиг, үндэсний цөөнхийн хэл, бичиг, ёс заншил;
23.13.4.мэргэжлийн боловсрол, сургалт;
23.13.5.нийгмийн хамгаалал, нийгмийн даатгал, халамжийн бодлого;
23.13.6.нийтийн биеийн тамир, спорт;
23.13.7.соёл, урлаг;
23.13.8.түүх, соёл, оюуны өвийг хамгаалах, сэргээх бодлого;
23.13.9.хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлого, хөдөлмөрийн харилцаа;
23.13.10.хүн амын хөгжлийн бодлого;

23.13.11.шинжлэх ухаан;
23.13.12.эрүүл мэндийн бодлого."

8/39 дүгээр зүйлийн 39.4 дэх хэсэг:

"39.4.Нийтийн өргөдөл гаргахад дараах шаардлагыг хангасан байна:

39.4.1.өргөдөл гаргагч 18 насанд хүрсэн байх;
39.4.2.өргөдөлд хүний хувийн мэдээлэл агуулаагүй байх;
39.4.3.өргөдлийг монгол хэлээр, кирил үсгээр бичсэн байх;
39.4.4.өргөдлийн агуулга ойлгомжтой тодорхой байх;
39.4.5.бусдыг гүтгэх, доромжлох, гутаах агуулга, ёс бус үг, хэллэг хэрэглээгүй байх;

39.4.6.өргөдлийг тодорхой нэг асуудлаар гаргах бөгөөд өөр агуулга тусгахаар бол тусад нь өргөдөл гаргах."

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсгийн "Байнгын хороодын дарга," гэсний дараа "Улсын Их Хуралд суудалтай бөгөөд нам, эвслийн бүлэг байгуулаагүй нам, эвслийн төлөөлөл болох гишүүн," гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн дараах хэсэг, заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/3 дугаар зүйлийн 3.1, 3.2 дахь хэсэг:

"3.1.Улсын Их Хурлын үндсэн зорилт нь ард түмний сонгож байгуулсан төрийн эрх барих төлөөллийн байгууллагын хувьд ард түмний засаглах эрхийг хангахад оршино.

3.2.Улсын Их Хурал төрийн эрх барих дээд байгууллагын хувьд хууль тогтоох эрх мэдлийг өөрт дангаар хадгалж, төрийн дотоод, гадаад бодлогын аль ч асуудлыг санаачлан хэлэлцэн, түүний үндсийг тодорхойлж, хууль тогтоох, улсын төсөв батлах, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах үндсэн чиг үүрэгтэй."

2/21 дүгээр зүйлийн 21.24 дэх хэсэг:

"21.24.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийж байгаа Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон холбогдох албан тушаалтан болон бусад этгээд үнэн зөв, бүрэн гүйцэд мэдээлэл өгөх

үүрэгтэй. Улсын Их Хурлын Тусгай хяналтын дэд хороо, Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол болон хяналт шалгалтын түр хорооны сонсголд оролцож байгаа этгээд үнэн зөв, бүрэн гүйцэд мэдээлэл өгөх үүрэг хүлээнэ.”

3/25 дугаар зүйлийн 25.5 дахь хэсэг:

“25.5.Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны болон Төсвийн байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд Засгийн газрын гишүүний албан үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа гишүүн хоёроос илүүгүй, бусад Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд гурваас илүүгүй байна.”

4/27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэг:

“27.3.Улсын Их Хурал Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд дараах дэд хороог байгуулна:

27.3.1.Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороонд Тусгай хяналтын;

27.3.2.Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороонд Агаар, орчны бохирдлын, Хүнс, хөдөө аж ахуйн;

27.3.3.Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд Бүсчилсэн хөгжлийн, Ёс зүйн, Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын;

27.3.4.Төсвийн байнгын хороонд Төсвийн зарлагын хяналтын;

27.3.5.Хууль зүйн байнгын хороонд Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын, Хүний эрхийн;

27.3.6.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороонд Боловсрол, шинжлэх ухааны, Соёл, спорт, залуучуудын;

27.3.7.Эдийн засгийн байнгын хороонд Аялал жуулчлалын хөгжлийн, Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн, Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн, Тогтвортой хөгжлийн зорилгын.”

5/27 дугаар зүйлийн 27.5 дахь хэсэг:

“27.5.Энэ хуулийн 27.3-т заасан дэд хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

27.5.1.Агаар, орчны бохирдлын дэд хороо агаар, хөрс, усны бохирдлыг бууруулах талаарх бодлогын асуудлыг;

27.5.2.Аялал жуулчлалын хөгжлийн дэд хороо аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бодлогын асуудлыг;

27.5.3.Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд хороо боловсрол, шинжлэх ухааны нэгдсэн бодлогын асуудлыг;

27.5.4.Бүсчилсэн хөгжлийн дэд хороо бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, бүс, орон нутгийн хөгжлийн асуудлыг;

27.5.5.Ёс зүйн дэд хороо гишүүний ёс зүй, сахилга, хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг, чуулганы хуралдааны дэг сахиулах асуудлыг;

27.5.6.Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн дэд хороо жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлогын асуудлыг;

27.5.7.Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн дэд хороо өндөр технологи, үндэсний инновацыг дэмжих, хөгжүүлэх, үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлэх, цахим хөгжлийн бодлогын асуудлыг;

27.5.8.Соёл, спорт, залуучуудын дэд хороо соёл, урлаг, түүх, соёл, оюуны өвийг хамгаалах, сэргээх бодлого, нийтийн биеийн тамир, спортын асуудлыг;

27.5.9.Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хороо Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг хууль тогтоомж болон хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгах, хэрэгжилтэд хяналт тавих асуудлыг;

27.5.10.Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хороо улсын болон орон нутгийн төсвийн орлого, зарлага, төсвийн хяналтын асуудлыг;

27.5.11.Тусгай хяналтын дэд хороо төрийн нууцын хадгалалт, хамгаалалт, тагнуул болон гүйцэтгэх ажлын талаарх хууль тогтоомжийн биелэлт, улсын хил хамгаалалт, төрийн тусгай хамгаалалтын асуудлыг;

27.5.12.Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хороо гишүүний халдашгүй байдал, бүрэн эрхтэй холбогдсон асуудлыг;

27.5.13.Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын дэд хороо хууль сахиулах, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, ял эдлүүлэх ажиллагаа болон энэ зорилгоор явуулж байгаа тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагад харьяалуулснаас бусад гүйцэтгэх ажил /мөрдөн шалгах нууц ажиллагаа/-ын талаарх хууль тогтоомжийн биелэлтийг;

27.5.14.Хүний эрхийн дэд хороо хүний эрх, эрх чөлөөний баталгаа, өршөөл, цагаачлал, иргэний харьяаллын бодлогын асуудлыг;

27.5.15.Хүнс, хөдөө аж ахуйн дэд хороо хүнс, хөдөө аж ахуйн бодлого, хөтөлбөр, хөдөө аж ахуйн хоршооны асуудлыг.”

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн “10 дугаар сарын 01-ний” гэснийг “9 дүгээр сарын 15-ны” гэж, 22 дугаар зүйлийн 22.3.9 дэх заалтын “дүгнэлт болон тэдгээрийг биелүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо, улсын төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн талаар дүн шинжилгээ хийлгэх” гэснийг “зөвлөмж гаргуулах” гэж, 22.4 дэх хэсгийн “дүгнэлт, дүн шинжилгээг” гэснийг “зөвлөмжийг” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсгийн “25” гэснийг “32” гэж, 27 дугаар зүйлийн 27.5.11 дэх заалтын “тагнуул болон гүйцэтгэх” гэснийг “тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагын гүйцэтгэх” гэж, 43 дугаар зүйлийн 43.3 дахь хэсгийн “Ёс зүй, дэгийн” гэснийг “Төрийн байгуулалтын” гэж, 46 дугаар зүйлийн 46.5.5 дахь заалтын “дүгнэлт” гэснийг “зөвлөмж” гэж, 48 дугаар зүйлийн 48.1.14 дэх заалтын “дүгнэлт, дүн шинжилгээ хийх” гэснийг “зөвлөмж гаргах” гэж, 4 дүгээр зүйлийн 4.8 дахь хэсгийн дугаарыг “4.9” гэж, 13 дугаар зүйлийн 13.5-13.7 дахь хэсгийн дугаарыг “13.6-13.8” гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.25 дахь хэсгийн дугаарыг “21.31” гэж, 39 дүгээр зүйлийн 39.4 дэх хэсгийн дугаарыг “39.5” гэж, 39.5 дахь хэсгийн дугаарыг “39.7” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсгийн “Зөвлөлийн хуралдаанд холбогдох албан тушаалтныг байлцуулж болно.” гэсэн хоёр дахь өгүүлбэрийг, 21 дүгээр зүйлийн 21.25 дахь хэсгийн “, санаатайгаар худал мэдээлэл өгсөн” гэснийг тус тус хассугай.

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.6.1, 22.6.4-22.6.7 дахь заалт, 23 дугаар зүйлийн 23.1, 23.4-23.7 дахь хэсэг, 39 дүгээр зүйлийн 39.6 дахь хэсэг, 46 дугаар зүйлийн 46.5.23 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

8 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 3 дугаар зүйлийн 4 дэх заалт буюу 27 дугаар зүйлийн 27.3.5 дахь заалтын “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын,” гэснийг, мөн зүйлийн 5 дахь заалт буюу 27 дугаар зүйлийн 27.5.13 дахь заалтыг, 4 дүгээр зүйл дэх 27 дугаар зүйлийн 27.5.11 дэх заалтын “тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагын гүйцэтгэх” гэснийг тус тус 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

[illegible]

«᠖.᠕.᠑᠐. [illegible]»

[illegible]

«᠑᠓.᠕. [illegible]»

[illegible]

«᠒᠑.᠒᠒. [illegible]»

«᠒᠑.᠒᠑. [illegible]

[illegible]

23.3.2 [illegible]

23.3.6 [illegible]

23.3.7 [illegible]

23.3.8 [illegible]

23.3.3 [illegible]

23.3.4 [illegible]

23.3.9 [illegible]

«23.3 [illegible]

[illegible]

«24.2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠐᠂ [illegible] ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ᠃

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠑᠂ [illegible] ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ᠃

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠒᠂ [illegible] ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ᠃

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠓᠂ [illegible] ᠃

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠔᠂ [illegible] ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ᠃

᠙᠒᠂᠒᠂᠑᠕᠂ [illegible] ᠃»

[illegible]

ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠤᠨ «᠒᠑.᠒᠑» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠤᠨ «᠒᠐.᠓» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠐.᠗ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠤᠨ «᠒᠐.᠔» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷᠯᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠐.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «[illegible]» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ᠂ ᠑᠕ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠕.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «[illegible]» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠳᠦ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

᠔ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠖.᠑᠂ ᠒᠒.᠖.᠓—᠒᠒.᠖.᠘ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ᠂ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑᠂ ᠒᠒.᠓—᠒᠒.᠘ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂ ᠒᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂ ᠖᠙ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠖᠙.᠓.᠒᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠳᠦ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

᠕ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠘ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑—ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ [illegible] ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ ХУРАЛДААНЫ ДЭГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг нэмсүгэй:

1/64 дүгээр зүйлийн 64.4 дэх хэсэг:

“64.4.Төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хэлэлцэхтэй холбоотой энэ зүйлд заасан журмаар зохицуулаагүй бусад асуудалд энэ хуульд заасан хуулийн төсөл хэлэлцэх журмыг баримтална.”

2/69^{1} дүгээр зүйл:

“**69^{1} дүгээр зүйл.Төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлэг**

69^{1}.1.Ерөнхий сайд төсвийн төслийн танилцуулгыг, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор төсвийн төслийн талаарх аудитын дүгнэлтийг, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга төсвийн төсөл Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 23.1-д заасан шаардлагыг хангасан эсэх талаарх дүгнэлтийг нэгдсэн хуралдаанд тус тус танилцуулна.

69^{1}.2.Төсвийн төсөлтэй холбогдуулан төрийн аудитын дээд байгууллагын болон Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг гишүүдэд хүргүүлнэ.

69^{1}.3.Төсвийн төслийн танилцуулгад төсвийн төслийг боловсруулахад олон нийтийн оролцоог хангаж ажилласан байдал, гарсан үр дүнг төсвийн төсөлд хэрхэн тусгасан талаар танилцуулна.

69^{1}.4.Нэг дэх хэлэлцүүлэгт Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд, Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын дарга болон Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дарга, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга, Шүүхийн сахилгын хорооны дарга, Улсын ерөнхий прокурор, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга нар оролцоно.

69^{1}.5.Гишүүд энэ хуулийн 69^{1}.1-д заасан танилцуулгатай холбогдуулан Ерөнхий сайдаас, энэ хуулийн 69^{1}.2-т заасан дүгнэлттэй холбогдуулан Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн даргаас, төсвийн төсөлтэй холбогдуулан энэ хуулийн 69^{1}.4-т заасан төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, үг хэлнэ.”

3/73^{1} дүгээр зүйл:

“73^{1} дүгээр зүйл.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн хоригийг хүлээн авч төсвийг хүчингүй болгосонтой холбогдуулан төсвийн төсөл хэлэлцэх

73^{1}.1.Монгол Улсын тухайн жилийн төсвийн тухай хуульд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүхэлд нь тавьсан хоригийг Улсын Их Хурал хүлээн авч, уг хуулийг хүчингүй болсонд тооцсон бол Монгол Улсын тухайн жилийн төсвийн тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хурлаас тогтоосон хугацаанд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт даалгана. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тухайн жилийн төсөвт хэсэгчилсэн байдлаар хориг тавьсан тохиолдолд Төсвийн байнгын хорооны саналаар Улсын Их Хурал Засгийн газарт тогтоосон хугацаанд холбогдох төсвийн төслийг өргөн мэдүүлэхийг даалгаж болно.

73^{1}.2.Төсвийн тухай хуулийн 32^{1}.1-д заасны дагуу Засгийн газар холбогдох төсвийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн бол Улсын Их Хурал энэ хуулийн 71, 72, 73 дугаар зүйлд заасны дагуу хэлэлцэж, Төсвийн тухай хуулийн 32^{1}.5-д заасан хугацаанд батална.

73^{1}.3.Энэ хуулийн 73^{1}.2-т заасан төсвийн төслийг хэлэлцэхэд энэ хуулийн 39.14, 39.30-д заасан хугацаа, 71.4 дэх хэсэг хамаарахгүй.

73^{1}.4.Энэ хуулийн 73^{1}.2-т заасан төсвийн төслийг хэлэлцэх цаглавар, хугацаатай уялдуулан төрийн аудитын дээд байгууллагын болон Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг гаргуулж болно.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.17 дахь хэсгийн “Монгол” гэсний өмнө “Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэдээлэл, санал,” гэж, 65 дугаар зүйлийн 65.2 дахь хэсгийн “10 минутад” гэсний дараа “, төрийн аудитын дээд байгууллага, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлтээ тус бүр 5 минутад” гэж, 71 дүгээр зүйлийн 71.14 дэх хэсгийн “буцааж болно.” гэсний дараа “Чиглэл өгсөн тодорхой асуудлаас бусад асуудлыг хөндөхийг хориглоно.” гэж, 72 дугаар зүйлийн 72.1 дэх хэсгийн “хүчин чадал,” гэсний дараа “хэрэгжих хугацаа,” гэж, 73 дугаар зүйлийн 73.3 дахь хэсгийн “69,” гэсний дараа “69^{1},” гэж, 74 дүгээр зүйлийн 74.4.2 дахь заалтын “Байнгын хороод” гэсний дараа “эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн дараах зүйл, хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/35 дугаар зүйлийн 35.4 дэх хэсэг:

“35.4.Байнгын хороо хүсэлт гаргасан бол Тамгын газар хуулийн төсөлд дүн шинжилгээ хийж, зөвлөмж гаргах бөгөөд хууль зүйн зөвлөмжийг Улсын Их Хурлын нийт гишүүнд хүргүүлсэн байна.”

2/64 дүгээр зүйлийн 64.1 дэх хэсэг:

“64.1.Улсын Их Хурал төсвийн хүрээний мэдэгдлийг жил бүрийн 6 дугаар сарын 01-ний дотор дараах дөрвөн үе шаттайгаар хэлэлцэн батална:

64.1.1.нэг дэх хэлэлцүүлэгт төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийн талаарх илтгэлийг Ерөнхий сайд, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг зөвлөлийн дарга тус тус нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж, гишүүд илтгэл, дүгнэлттэй холбогдуулан Ерөнхий сайд, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн даргаас асуулт асууж, үг хэлж болно. Төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хоёр дахь хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороод, бусад Байнгын хороонд шилжүүлнэ;

64.1.2.хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Байнгын хороод эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хэлэлцэж, гишүүд Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл болон төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, гаргасан саналынхаа үндэслэлийг тайлбарлаж үг хэлж болно. Байнгын хороод зарчмын зөрүүтэй санал тус бүрээр санал хураалт явуулж, олонхын дэмжлэг авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн томьёолж, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг санал, дүгнэлтийн хамт Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодод хүргүүлнэ. Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаар Байнгын хороодын санал нэг бүрийг хэлэлцэж, ил санал хураалт явуулж, олонхын дэмжлэг авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн томьёолж, санал, дүгнэлтийн хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах;

64.1.3.нэгдсэн хуралдааны хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаас гаргасан санал, дүгнэлттэй холбогдуулан гишүүд асуулт асууж, үг хэлж болно. Нэгдсэн хуралдаанаар энэ хуулийн 64.1.2-т заасан санал тус бүрээр ил санал хураалт явуулна;

64.1.4.гурав дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороод нэгдсэн хуралдааны хоёр дахь хэлэлцүүлгээр олонхын дэмжлэг авсан саналыг төсөлд нэмж тусган, төслийн эцсийн хувилбарыг бэлтгэн танилцуулгын хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах;

64.1.5.нэгдсэн хуралдаанаар гурав дахь хэлэлцүүлгийг явуулахад хамтарсан хуралдааны танилцуулгатай холбогдуулан гишүүд асуулт асууж болох бөгөөд санал хураалт явуулахгүй. Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаас гарсан санал Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан төсвийн тусгай шаардлагад нийцсэн эсэх талаар Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлт гаргаж, нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна. Төсвийн тусгай шаардлага хангагдаагүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд тодорхой асуудлаар чиглэл өгч, хоёр дахь хэлэлцүүлгийг дахин явуулахаар Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодод төслийг буцааж болно;

64.1.6.нэгдсэн хуралдааны дөрөв дэх хэлэлцүүлгээр төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг эцэслэн батлах.”

3/69 дүгээр зүйлийн 69.1 дэх хэсэг:

“69.1.Улсын төсөв /цаашид “төсөв” гэх/-ийн төслийг Улсын Их Хурал намрын ээлжит чуулган эхэлсэн өдрөөс хэлэлцэж эхлэх ба 11 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор дараах таван үе шаттайгаар хэлэлцэн батална:

69.1.1.төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөлтэй танилцах;

69.1.2.төсвийн төслийн хоёр дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөл нь энэ хуулийн 70.5-д нийцсэн эсэх талаар санал хураалт явуулах;

69.1.3.төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөлд өөрчлөлт оруулах санал, дүгнэлт гаргах;

69.1.4.төсвийн төслийн дөрөв дэх хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлгийн үр дүнг танилцуулах;

69.1.5.төсвийн төслийн тав дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төслийг эцэслэн батлах.”

4/70 дугаар зүйлийн 70.1-70.4 дэх хэсэг:

“70.1.Төсвийн төслийн хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон бусад Байнгын хороо төсвийн төсөлтэй танилцаж, хуралдаанаар хэлэлцэнэ.

70.2.Байнгын хорооны хуралдаанд гишүүд тухайн Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хууль санаачлагч, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга болон төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, үг хэлнэ.

70.3.Байнгын хороо эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийн төслийн хэлэлцүүлэг хийсэн талаар танилцуулга боловсруулж, Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлнэ.

70.4.Төсвийн байнгын хороо энэ хуулийн 70.3-т заасан танилцуулгыг хүлээн авч нэгтгэн, нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна.”

5/71 дүгээр зүйлийн 71.2 дахь хэсэг:

“71.2.Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн төсвийн төслийн танилцуулгыг энэ хуулийн 71.1-д заасан эрхлэх асуудлын хүрээг баримтлан Байнгын болон дэд хороо, нам, эвслийн бүлгийн хуралдаанд танилцуулна.”

6/71 дүгээр зүйлийн 71.10 дахь хэсэг:

“71.10.Төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлгийн шатанд гарсан төсвийн санал Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан төсвийн зарчмыг баримтлахгүй байх нөхцөлийг үүсгэж болзошгүй гэж үзвэл Засгийн газар энэ талаар нэгдсэн хуралдаанд тайлбар хийж болно.”

7/74 дүгээр зүйлийн 74.3 дахь хэсэг:

“74.3.Төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд Ерөнхий сайд, төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор байлцана.”

8/112 дугаар зүйл:

“**112 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг**

112.1.Ээлжит чуулганы хугацаанд сар бүрийн сүүлийн долоо хоногийн Баасан гарагийн үдээс хойших нэгдсэн хуралдаан гишүүдээс Ерөнхий сайдад хууль тогтоомж, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, тухайн жилийн төсөв, жилийн төлөвлөгөөний биелэлт, улс орны эдийн засаг, нийгэм, санхүүгийн төлөв байдал болон бусад асуудлаар асуулт тавих Улсын Их Хурлын асуулгын цаг байна.

112.2.Гишүүд Ерөнхий сайдад тавих асуултаа асуулга болохоос 7 хоногийн өмнө Улсын Их Хурлын даргад бичгээр хүргүүлэх бөгөөд ирүүлсэн асуултыг нэгтгэн Улсын Их Хурлын дарга Ерөнхий сайдад ажлын 2 өдрийн дотор хүргүүлж, асуултыг Улсын Их Хурлын албан ёсны цахим хуудсанд байршуулна.

112.3.Улсын Их Хурлын асуулга, түүнд өгөх Ерөнхий сайдын хариултыг Байнгын хорооны хуралдаанаар урьдчилан хэлэлцэхгүй.

112.4.Улсын Их Хурлын асуулгын цагт Ерөнхий сайд өөрөө биечлэн хариулт өгөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд холбогдох Засгийн газрын гишүүн нэмэлт хариулт өгч болно.

112.5.Улсын Их Хурлын асуулгын нийт хугацаа 2 цагаас хэтрэхгүй. Ерөнхий сайдаас асуулт асууж, хариулт авах хугацаа цөөнхийн бүлэгт 75 минутаас, олонхын бүлэгт 15 минутаас, цөөнхийн гишүүдэд 30 минутаас хэтрэхгүй байна.

112.6.Цөөнхийн бүлэгт оногдсон хугацааны хоёрны нэг хүртэлх хугацааг тухайн бүлгийн дарга, эсхүл бүлгээс томилогдсон гишүүний цуварсан асуултаар эхлүүлж мэтгэлцүүлнэ. Үлдсэн хугацаанд цөөнхийн бүлгийн бусад гишүүн асуулт асууж, хариулт авна.

112.7.Энэ хуулийн 112.6-д заасан бүлгийн цуварсан асуултын тоог 9-өөс хэтрүүлэхгүй байна.

112.8.Ерөнхий сайдаас асуулт асуух, үг хэлэх хугацаа 2 минутаас хэтрэхгүй байх бөгөөд 1 удаа 1 минутаас хэтрэхгүй хугацаагаар нэмэлт асуулт асууж, үг хэлж болно. Хариулт өгөх хугацаа 2 минутаас хэтрэхгүй байх бөгөөд нэмэлт тайлбар өгөх хугацаа 1 удаа 1 минутаас хэтрэхгүй байна.

112.9.Асуулт, хариултыг тусгайлан бэлтгэсэн индрээс асууж, хариулна.

112.10.Цаг үеийн шинжтэй тулгамдсан асуудлаар Ерөнхий сайд Улсын Их Хуралд мэдээлэл хийх шаардлагатай гэж үзвэл энэ зүйлд зааснаас өөр цаг, өдөрт хийж болно. Ерөнхий сайдын мэдээлэлтэй холбогдуулан гишүүн асуулт асуух, үг хэлэхэд энэ хуулийн 9.17-д заасныг баримтална.”

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.10 дахь хэсэг, 16 дугаар зүйлийн 16.1, 16.2 дахь хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэг, 115 дугаар зүйлийн 115.2.14 дэх заалтын “Ёс зүй, дэгийн” гэснийг “Төрийн байгуулалтын” гэж, 35 дугаар зүйлийн 35.8.4 дэх заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээ хийсэн бол тэдгээрийг тус бүр” гэснийг “зөвлөмж гаргасан бол түүнийг” гэж, 35.8.5 дахь заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээтэй холбогдуулан тус бүр” гэснийг “зөвлөмжтэй холбогдуулан” гэж, 35.15.3 дахь заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээний” гэснийг “зөвлөмжийн” гэж, 39 дүгээр зүйлийн 39.29, 39.31 дэх хэсэг, 39.33.2 дахь заалтын “дүгнэлт” гэснийг “зөвлөмж” гэж, 39.30 дахь хэсгийн “дүгнэлтийг” гэснийг “зөвлөмжийг” гэж, 42 дугаар зүйлийн 42.2.2

дахь заалтын “энэ хуулийн 34.1-д заасан хууль зүйн дүгнэлтийг” гэснийг “хууль зүйн зөвлөмжийг” гэж, 64 дүгээр зүйлийн 64.2 дахь хэсгийн “Тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэснийг “Ерөнхий сайд” гэж, 69 дүгээр зүйлийн 69.2 дахь хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 70 дугаар зүйлийн гарчгийн “нэг дэх” гэснийг “хоёр дахь” гэж, 70.5 дахь хэсгийн “Улсын Их Хурал энэ зүйлд заасны дагуу асуулт асууж, үг хэлсний” гэснийг “Нэгдсэн хуралдаанд Төсвийн байнгын хороо танилцуулга хийсний” гэж, 70.6 дахь хэсэг, 71 дүгээр зүйлийн гарчиг, 71.7, 71.11, 71.14 дэх хэсэг, 72 дугаар зүйлийн 72.1 дэх хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 72 дугаар зүйлийн гарчиг, 72.1, 72.2 дахь хэсгийн “гурав дахь” гэснийг “дөрөв дэх” гэж, 72.3 дахь хэсэг, 73 дугаар зүйлийн гарчгийн “дөрөв дэх” гэснийг “тав дахь” гэж, 72.4 дэх хэсгийн “гурав, дөрөв дэх” гэснийг “дөрөв, тав дахь” гэж, 74 дүгээр зүйлийн 74.1 дэх хэсгийн “Улсын төсвийн гүйцэтгэл” гэснийг “нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл” гэж, 74.4.1 дэх заалтын “аудитын дүгнэлтийг” гэснийг “төрийн аудитын дээд байгууллагын дүгнэлт, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг” гэж, 74.6 дахь хэсгийн “улсын төсвийн орлого, зарлагын нийт дүнг тусгасан Улсын төсвийн гүйцэтгэл” гэснийг “нэгдсэн төсвийн орлого, зарлагын нийт дүнг тусгасан нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл” гэж, 74.7 дахь хэсгийн “Улсын” гэснийг “нэгдсэн” гэж, 95 дугаар зүйлийн 95.2 дахь хэсгийн “39.4-т” гэснийг “39.5-д” гэж, 95.8 дахь хэсгийн “Ерөнхий сайдын мэдээллийн” гэснийг “Улсын Их Хурлын асуулгын” гэж, Арван гуравдугаар бүлгийн гарчгийн “ЕРӨНХИЙ САЙДЫН МЭДЭЭЛЭЛ” гэснийг “УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АСУУЛГА” гэж, 115 дугаар зүйлийн 115.2.8, 115.2.12, 115.2.16 дахь заалтын “Нийгмийн бодлогын” гэснийг “Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 71 дүгээр зүйлийн 71.9 дэх хэсгийн “энэ хуулийн 71.13-т заасан дүгнэлтийн хамт” гэснийг хассугай.

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 34 дүгээр зүйл, 71 дүгээр зүйлийн 71.13 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

8 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.1, 74.6, 74.7 дахь хэсэгт оруулсан өөрчлөлтийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠶᠢᠯᠡᠭᠴᠢ

ᠤ. ᠬᠦᠷᠡᠯᠰᠦᠬ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.8 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“33.8.Түр хорооны даргаар түр хороо байгуулах саналыг анх санаачилсан гишүүнийг томилж ажиллуулах бөгөөд уг гишүүн өөрөө татгалзсан тохиолдолд түр хороо байгуулах санал тавьсан бусад гишүүд дотроосоо түр хорооны даргаа олонхын саналаар сонгоно. Түр хороо байгуулах санал тавьсан гишүүд даргаа дотроосоо сонгох шаардлагагүй гэж үзвэл түр хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонхын саналаар сонгоно.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.2 дахь заалтын “Ерөнхий сайдын сар бүрийн” гэснийг “Улсын Их Хурлын асуулгын хүрээнд хийх” гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.3.1 дэх заалтын “нэг дэх” гэснийг “нэг, хоёр дахь” гэж, 21.3.2 дахь заалтын “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь хэсгийн “Тамгын газар” гэснийг “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл” гэж, 23 дугаар зүйлийн гарчиг, 23.1 дэх хэсгийн “нэг дэх” гэснийг “нэг, хоёр дахь” гэж, 23.3 дахь хэсгийн “нэг дэх” гэснийг “хоёр дахь” гэж, 24 дүгээр зүйлийн гарчиг, 24.1, 24.2, 24.3 дахь хэсгийн “Хоёр” гэснийг “Гурав” гэж, 24.2 дахь хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 24.2, 24.3 дахь хэсэг, 25 дугаар зүйлийн 25.3 дахь хэсгийн “Тамгын газрын төсвийн хяналт, шинжилгээний асуудал хариуцсан нэгж” гэснийг “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.6 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠙ — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠳᠦ ᠳᠠᠷᠠᠬᠢ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠨᠡᠮᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠷᠡᠢ:

«᠒᠒.᠑᠒. [illegible]»

᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ. [illegible]

᠓ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ. [illegible]

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ. [illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠭᠠᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2 дахь заалтын “Улсын Их Хуралд” гэсний дараа “, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.3 дахь заалтын “өргөн мэдүүлэх” гэснийг “өргөн мэдүүлж, мөн хугацаанд дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлэх” гэж, 8.4.5 дахь заалтын “байгууллагад” гэснийг “байгууллага, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд” гэж, 8.4.7 дахь заалтын “25-нд” гэснийг “15-нд” гэж, 8.4.8 дахь заалтын “20-нд” гэснийг “15-нд” гэж, 8.10.4 дэх заалтын “улсын төсвийн” гэснийг “нэгдсэн төсвийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийн 2 дугаар зүйлд заасан Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.4 дэх заалтад оруулсан өөрчлөлтийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠒ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ [illegible] ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋ᠠ᠂ ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16^1 дүгээр зүйлийн 16^1.5.2 дахь заалтын “22.1-д” гэснийг “23.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16^1 дүгээр зүйлийн 16^1.5.3 дахь заалтын “Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,” гэснийг хассугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төрийн албаны тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 32.8 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“32.8.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 21.28, 21.30-д заасан асуудлаар худал мэдээлэл өгсөн, бодит мэдээллийг нуун дарагдуулсан, худал мэдээлэл бичиж хүргүүлсэн нь тогтоогдвол буруутай албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь чөлөөлнө.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТ, ТҮҮНИЙ УДИРДЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.4 дэх хэсгийн “өргөн мэдүүлж,” гэсний дараа “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлнэ.” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дахь хэсгийн “өргөн мэдүүлнэ” гэснийг “өргөн мэдүүлж, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлнэ” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09-ᠨ ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠲᠡᠭᠦᠨ ᠦ ᠤᠳᠤᠷᠢᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠲᠡᠭᠦᠨ ᠦ ᠤᠳᠤᠷᠢᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 18 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 18.4 ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠥᠷᠭᠡᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠦᠯᠵᠦ᠂» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠦ ᠳᠠᠷᠠᠭ᠎ᠠ «ᠲᠥᠰᠥᠪ ᠦᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠵᠥᠪᠯᠡᠯ ᠳᠦ ᠬᠦᠷᠭᠡᠭᠦᠯᠦᠨ᠎ᠡ᠃» ᠭᠡᠵᠦ ᠨᠡᠮᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠬᠣᠶᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠲᠡᠭᠦᠨ ᠦ ᠤᠳᠤᠷᠢᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 18 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 18.3 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠥᠷᠭᠡᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠦᠯᠦᠨ᠎ᠡ» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠢ «ᠥᠷᠭᠡᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠦᠯᠵᠦ᠂ ᠲᠥᠰᠥᠪ ᠦᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠵᠥᠪᠯᠡᠯ ᠳᠦ ᠬᠦᠷᠭᠡᠭᠦᠯᠦᠨ᠎ᠡ» ᠭᠡᠵᠦ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠭᠤᠷᠪᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ 2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09-ᠨ ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠦᠷ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Авлигын эсрэг хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.2 дахь хэсгийн “гүйцэтгэх ажлын тухай” гэснийг “гүйцэтгэх ажил, мөрдөн шалгах нууц ажиллагааны” гэж, мөн хэсгийн “Тусгай хяналтын” гэснийг “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09-ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠠᠪᠯᠢᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠰᠡᠷᠭᠦ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ. ᠠᠪᠯᠢᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠰᠡᠷᠭᠦ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 26 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 26.2 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠭᠦᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠭᠦᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ᠂ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢᠭᠤᠴᠠ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠮᠥᠨ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠰᠠᠬᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠭᠡᠢ᠃

2 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ. ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ 2026 ᠣᠨ ᠤ 05 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 01-ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ЦАГДААГИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.15 дахь заалтын “гүйцэтгэх ажлын” гэснийг “гүйцэтгэх ажил, мөрдөн шалгах нууц ажиллагааны” гэж, мөн заалтын “тусгай хяналтын” гэснийг “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-Д НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 12 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 12.6.4 дэх заалт нэмсүгэй:

"12.6.4. 250 хүртэлх өрх тутамд нэгээс доошгүй цэцэрлэг, 1000 хүртэлх өрх тутамд нэгээс доошгүй төрийн өмчит сургуулийг төлөвлөж тооцох."

2 дугаар зүйл.Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1 дэх заалт, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4 дэх заалтын "төлөвлөгөөг" гэсний дараа "энэ хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагад нийцүүлэн" гэж, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.1 дэх заалтын "олгох," гэсний дараа "хяналт тавих, тайлагнах," гэж, 12 дугаар зүйлийн 12.4.1 дэх заалтын "тодорхойлсон," гэсний дараа "эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, тэдгээрийн хүртээмжийг тооцоолсон," гэж, мөн зүйлийн 12.5 дахь хэсгийн "байгууламж," гэсний дараа "эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, тэдгээрийн хүртээмж," гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

БАРИЛГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Барилгын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 27.3.4 дэх заалт нэмсүгэй:

“27.3.4.Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд нийцээгүй.”

2 дугаар зүйл.Барилгын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1 дэх заалтын “эрх бүхий байгууллагаас” гэсний өмнө “Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө,” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Барилгын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“7.1.3.энэ хууль болон Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагад нийцэж байгаа эсэх.”

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢᠯᠡᠭᠴᠢ ᠤ᠂ ᠬᠦᠷᠡᠯᠰᠦᠬ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ, СУУРИН ГАЗРЫГ ДАХИН ХӨГЖҮҮЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “Хот байгуулалтын тухай хуулийн” гэсний дараа “12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагын” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ, ТОСГОНЫ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-Д НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.2 дахь заалтын “төлөвлөгөөг” гэсний дараа “холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцсэн эсэхийг хянаж,” гэж, 30 дугаар зүйлийн 30.1.12 дахь заалтын “хэрэгжүүлэх” гэсний дараа “, тайлагнах” гэж тус тус нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА** **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 68 | Улаанбаатар хот

Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠖᠘ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ ᠡᠳᠦᠷ

ᠪᠠᠷᠪᠠᠳᠣᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ 15 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

1.ᠪᠠᠷᠪᠠᠳᠣᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋.ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 69 | Улаанбаатар хот

Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 04-ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳᠤᠭᠠᠷ 69 ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠡᠰᠸᠠᠲᠢᠨᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠭᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ 15 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

1. ᠡᠰᠸᠠᠲᠢᠨᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠭᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 70 | Улаанбаатар хот

Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠗᠐ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠲᠷᠢᠨᠢᠳᠠᠳ ᠪᠠ ᠲᠣᠪᠠᠭᠣ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠑᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠲᠷᠢᠨᠢᠳᠠᠳ ᠪᠠ ᠲᠣᠪᠠᠭᠣ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр	Дугаар 71	Улаанбаатар хот

Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай
дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ – ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠑ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠪᠣᠲᠰᠸᠠᠨ᠎ᠠ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ
ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠑᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠪᠣᠲᠰᠸᠠᠨ᠎ᠠ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр	Дугаар 72	Улаанбаатар хот

Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнийг томилох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 111.2 дахь хэсэг, Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2, 11.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Өвгөнхүүгийн Гэрэлт-Одыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнээр томилсугай.

2.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр	Дугаар 74	Улаанбаатар хот

Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх, томилох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 111.2 дахь хэсэг, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.2 дахь заалт, 35.4 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Цэндийн Сүхбаатарыг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даатгуулагчийг төлөөлсөн гишүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Горчинсүрэнгийн Адъяаг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даатгуулагчийг төлөөлсөн гишүүнээр томилсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдөр Дугаар 78 Улаанбаатар хот

Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг эрчимжүүлэх талаар чиглэл өгөх тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх хамрах хүрээ, үндсэн зарчмыг хавсралтаар баталсугай.

2.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Г.Занданшатар/-т үүрэг болгосугай:

1/“Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 4.2.3.3 дахь дэд заалт, “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 35 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 4.1.1 дэх дэд заалтад заасан төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг үргэлжлүүлэх, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхтэй холбогдуулан төрийн байгууллагад процессын дахин инженерчлэл хийх бэлтгэл хангах ажлыг 2025 онд багтаан дуусгах;

2/төрийн байгууллагын албаны чиг үүргээ хэрэгжүүлдэг нарийвчилсан процесс, төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийснээр бий болох бүтэц, зохион байгуулалт, төсөл, арга хэмжээ, холбогдох тайлан, төрийн байгууллагын аливаа мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулж, нээлттэй их өгөгдлийн санг бий болгох;

3/төрийн байгууллагын бүтээмжийг дээшлүүлэх, үр ашиггүй зардлыг бууруулах, иргэнд очих төрийн үйлчилгээг чирэгдэлгүй, түргэн шуурхай болгоход чиглэсэн төрийн үйлчилгээний процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг энэ тогтоолд заасан хамрах хүрээ, үндсэн зарчим, ерөнхий удирдамжийг баримтлан хийх, үр дүнд суурилсан удирдлагаар хангаж ажиллах;

4/төрийн үйлчилгээнд хийсэн процессын дахин инженерчлэлийн үр дүнг салбар бүрээр ангилан нэгтгэж, цаашид авч

хэрэгжүүлэх саналын хамт 2026 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулах.

3.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ерөнхий удирдамжийг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /Ц.Сандаг-Очир/-нд даалгасугай.

4.Тухайн байгууллагаас хэрэгжүүлж байгаа төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлын хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газартай үйл ажиллагаагаа уялдуулан хамтран ажиллахыг Монгол Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын дарга нарт үүрэг болгосугай.

5.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /Ц.Сандаг-Очир/-нд даалгасугай.

6.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

Монгол Улсын Их Хурлын 2025 оны
78 дугаар тогтоолын хавсралт

ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ПРОЦЕССЫН ДАХИН ИНЖЕНЕРЧЛЭЛ ХИЙХ ХАМРАХ ХҮРЭЭ, ҮНДСЭН ЗАРЧИМ

1.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг дараах хүрээнд хийнэ:

1/төрөөс иргэнд үзүүлэх үйлчилгээний процесс;
2/төрөөс аж ахуйн нэгжид үзүүлэх үйлчилгээний процесс;
3/төрийн албан хаагчтай холбогдох процессыг тодорхойлох;
4/төрийн байгууллага хоорондын процессыг тодорхойлох.

2.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх үндсэн зорилго нь хүн төвтэй үзэл баримтлалд нийцүүлсэн төрийн үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгжид хүргэх, төрийн байгууллагын процессын давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах замаар төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, байгууллагын бүтээмжийг дээшлүүлэх, иргэд, аж ахуйн нэгж болон төрийн албан хаагчдын сэтгэл ханамжийг дээшлүүлэх, үр ашигтай засаглалыг бэхжүүлэхэд оршино.

3.Төрийн байгууллагад процессын дахин инженерчлэл хийхэд дараах үндсэн зарчмыг баримтална:

1/хүн төвтэй байх. Төрийн үйлчилгээг хэрэглэгчийн (иргэн, аж ахуйн нэгж) хэрэгцээ, шаардлага, хүлээлтэд нийцүүлэн дахин загварчилснаар иргэд төрийн үйлчилгээг хялбар, ойлгомжтой, нэг цонхоор түргэн шуурхай, ил тод, чирэгдэлгүй, хүртээмжтэй авах боломж бүрдэх;

2/процессыг бүхэлд нь шинжлэх. Төрийн үйлчилгээн дэх давхардсан, зөрчилтэй алхам, үйл ажиллагаа, үйл явцыг халж, хийдэл буюу орхигдуулсан процессыг олж тогтоож, дахин загварчилснаар төрийн байгууллагын стратегид нийцсэн гол үнэ цэнг бий болгож байгаа үе шатууд тодорхой болох;

3/үр ашиг, бүтээмжийг дээд хэмжээнд хүргэх. Иргэдийн цаг хугацаа, зардлыг хэмнэх, хүний нөөцийг оновчтой хуваарилах, ашиглах болон алдаа гарах магадлалыг бууруулах. Төр, орон нутгийн байгууллагын боловсруулах төлөвлөгөө болон төсөл, арга хэмжээний бичиг баримтыг нэгтгэх, шалгуур үзүүлэлт болон түүнийг хариуцах байгууллагыг оновчтой тодорхойлж, хяналт-шинжилгээ болон үнэлгээний аргачлалын давхардлыг

арилгах, шалгуур үзүүлэлтийн нэгдсэн санг бий болгож олон нийтэд нээлттэй болгох;

4/төрийн үйл ажиллагаанд цахим шилжилт ба мэдээллийн технологийг үр ашигтай, ухаалгаар ашиглах. Мэдээллийн систем, автоматжуулалт, цахим үйлчилгээний боломжуудыг ашиглан процессыг хялбарчлах, түргэтгэх. Төрийн үйлчилгээнд өгөгдөлд суурилсан дүн шинжилгээ, технологийн дэвшлийг ашиглан иргэдийн хэрэгцээг урьдчилан тодорхойлж, хүсэлт гаргахаас өмнө үйлчилгээг санал болгох аргачлалыг нэвтрүүлэх. Үүнтэй уялдуулан мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх;

5/хэд хэдэн байгууллагаас хамтран үзүүлдэг үйлчилгээний хувьд байгууллага хоорондын уялдаа холбоо, мэдээлэл солилцоог тодорхойлох, хамтын ажиллагааг сайжруулах;

6/төрийн үйлчилгээн дэх тасралтгүй сайжруулалт ба хяналтыг тогтмол хэрэгжүүлж хэвших. Төрийн үйлчилгээний процессыг дахин загварчилсны дараа түүний хэрэгжилтийг тогтмол хянаж, хэрэглэгчдийн санал, хүсэлтэд үндэслэн үйлчилгээг цаашид сайжруулах тодорхой санал боловсруулах;

7/удирдлагын манлайлал ба өөрчлөлтийн удирдлагаар хангах. Өөрчлөлтийг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд удирдлагын дэмжлэг, баг бүрдүүлэлт, ажилтнуудын оролцоог хангах.

---oOo---

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠺᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠔᠒ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠖. ᠡᠨᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑-ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠦᠷᠳᠡᠭᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

--oOo--

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Дугаар 80 | Улаанбаатар хот

Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.4 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хороодыг дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай:

1/Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо:

1.Чинбаатарын Анар
2.Очирбатын Амгаланбаатар
3.Энхтайваны Бат-Амгалан
4.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
5.Дуламын Бум-Очир
6.Энхбатын Болормаа
7.Дашдондогийн Ганбат
8.Лувсаннямын Гантөмөр
9.Хажекберийн Жангабыл
10.Батбаярын Жаргалан
11.Сүрэнжавын Лүндэг
12.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
13.Нанзадын Наранбаатар
14.Пүрэвсүрэнгийн Наранбаяр
15.Нямтайширын Номтойбаяр
16.Лувсаннамсрайн Оюун-Эрдэнэ
17.Ганбатын Очирбат
18.Буяагийн Тулга
19.Хишигдэмбэрэлийн Тэмүүжин
20.Ганзоригийн Тэмүүлэн
21.Ганбатын Хосбаяр
22.Дамдины Цогтбаатар
23.Өлзийхүүгийн Шижир
24.Баттөмөрийн Энхбаяр
25.Жадамбын Энхбаяр
26.Дашцэрэнгийн Энхтүвшин
27.Лутаагийн Энхнасан
28.Сүхбаатарын Эрдэнэболд

29.Равжихын Эрдэнэбүрэн

2/Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороо:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Сайнбуянгийн Амарсайхан
3.Очирбатын Амгаланбаатар
4.Жигжидийн Батжаргал
5.Пүрэвийн Батчимэг
6.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
7.Буланы Бейсен
8.Гомбын Ганбаатар
9.Сайнхүүгийн Ганбаатар
10.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
11.Гонгорын Дамдинням
12.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
13.Сонгобайн Замира
14.Жаргалсайханы Золжаргал
15.Цагаанхүүгийн Идэрбат
16.Сүрэнжавын Лүндэг
17.Мэндбаярын Мандхай
18.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
19.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
20.Тогтмолын Мөнхсайхан
21.Баатаржавын Мөнхсоёл
22.Загджавын Мэндсайхан
23.Нанзадын Наранбаатар
24.Салдангийн Одонтуяа
25.Ухнаагийн Отгонбаяр
26.Ренчинбямбын Сэддорж
27.Цэвэгдоржийн Туваан
28.Агваанлувсангийн Ундраа
29.Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн

3/Өргөдлийн байнгын хороо:

1.Далайн Батбаяр
2.Жамбын Батсуурь
3.Халтмаагийн Баттулга
4.Батмөнхийн Батцэцэг
5.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
6.Даваасамбуугийн Ганмаа
7.Сайнхүүгийн Ганбаатар
8.Хассуурийн Ганхуяг
9.Жанчивын Галбадрах
10.Хажекберийн Жангабыл

11.Сонгобайн Замира
12.Жаргалсайханы Золжаргал
13.Ганзоригийн Лувсанжамц
14.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
15.Пүрэвбаатарын Мөнхтулга
16.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
17.Одсүрэнгийн Номинчимэг
18.Бадамдоржийн Пунсалмаа
19.Дүгэрийн Рэгдэл
20.Мягмардашийн Сарнай
21.Саруулсайханы Цэнгүүн
22.Чинбатын Ундрам
23.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
24.Равжихын Эрдэнэбүрэн

4/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Дашзэгвийн Амарбаясгалан
3.Аюушийн Ариунзаяа
4.Батын Батбаатар
5.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
6.Баярмагнайн Баярбаатар
7.Жудагийн Баярмаа
8.Энхбатын Болормаа
9.Сандагийн Бямбацогт
10.Амгаланбаатарын Ганбаатар
11.Лувсаннямын Гантөмөр
12.Цэрэнпилийн Даваасүрэн
13.Тогмидын Доржханд
14.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
15.Сархадын Зулпхар
16.Цагаанхүүгийн Идэрбат
17.Лхагвын Мөнхбаатар
18.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
19.Чинбатын Номин
20.Нямтайширын Номтойбаяр
21.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
22.Лувсаннамсрайн Оюун-Эрдэнэ
23.Бөхчулууны Пүрэвдорж
24.Цэндийн Сандаг-Очир
25.Отгоны Саранчулуун
26.Цэвэгдоржийн Туваан
27.Гончигдоржийн Уянгахишиг
28.Бадарчийн Хэрлэн
29.Одонгийн Цогтгэрэл
30.Өлзийхүүгийн Шижир

31.Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан
32.Доржзовдын Энхтуяа

5/Төсвийн байнгын хороо:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Норовын Алтанхуяг
3.Тилеуханы Аубакир
4.Далайн Батбаяр
5.Ринчиндоржийн Батболд
6.Жигжидийн Батжаргал
7.Жамбын Батсуурь
8.Жадамбаагийн Баясгалан
9.Хөххүүгийн Болормаа
10.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
11.Гомбын Ганбаатар
12.Жамбалын Ганбаатар
13.Пүрэвжавын Ганзориг
14.Хассуурийн Ганхуяг
15.Цэрэнпилийн Даваасүрэн
16.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
17.Батжаргалын Заяабал
18.Баатаржавын Мөнхсоёл
19.Пүрэвбаатарын Мөнхтулга
20.Загджавын Мэндсайхан
21.Чинбатын Номин
22.Даваахүүгийн Пүрэвдаваа
23.Пүрэвжавын Сайнзориг
24.Ганзоригийн Тэмүүлэн
25.Банзрагчийн Түвшин
26.Доржсүрэнгийн Үүрийнтуяа
27.Даваагийн Цогтбаатар
28.Баттогтохын Чойжилсүрэн
29.Дашцэрэнгийн Энхтүвшин

6/Хууль зүйн байнгын хороо:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Норовын Алтанхуяг
3.Хүрэлбаатарын Баасанжаргал
4.Халтмаагийн Баттулга
5.Энхбаярын Батшугар
6.Баярмагнайн Баярбаатар
7.Жудагийн Баярмаа
8.Дашдондогийн Ганбат
9.Борхүүгийн Дэлгэрсайхан
10.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара

11.Одсүрэнгийн Номинчимэг
12.Салдангийн Одонтуяа
13.Ухнаагийн Отгонбаяр
14.Даваахүүгийн Пүрэвдаваа
15.Бөхчулууны Пүрэвдорж
16.Пүрэвжавын Сайнзориг
17.Цэндийн Сандаг-Очир
18.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
19.Хишигдэмбэрэлийн Тэмүүжин
20.Ням-Осорын Учрал
21.Гончигдоржийн Уянгахишиг
22.Даваагийн Цогтбаатар
23.Дамдины Цогтбаатар
24.Баттөмөрийн Энхбаяр
25.Сүхбаатарын Эрдэнэболд

7/Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Аюушийн Ариунзаяа
3.Хүрэлбаатарын Баасанжаргал
4.Цэндийн Баатархүү
5.Отгоншарын Батнайрамдал
6.Жадамбаагийн Баясгалан
7.Буланы Бейсен
8.Хөххүүгийн Болормаа
9.Дуламын Бум-Очир
10.Шинэбаярын Бямбасүрэн
11.Жанчивын Галбадрах
12.Амгаланбаатарын Ганбаатар
13.Даваасамбуугийн Ганмаа
14.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
15.Сархадын Зулпхар
16.Тогтмолын Мөнхсайхан
17.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
18.Бадрахын Найдалаа
19.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара
20.Дүгэрийн Рэгдэл
21.Отгоны Саранчулуун
22.Мягмардашийн Сарнай
23.Банзрагчийн Түвшин
24.Болдын Уянга
25.Ганбатын Хосбаяр
26.Бадарчийн Хэрлэн
27.Доржзовдын Энхтуяа
28.Мөнхчулууны Энхцэцэг
29.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
30.Лутаагийн Энхнасан

8/Эдийн засгийн байнгын хороо:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Чинбаатарын Анар
3.Цэндийн Баатархүү
4.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
5.Ринчиндоржийн Батболд
6.Отгоншарын Батнайрамдал
7.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
8.Пүрэвийн Батчимэг
9.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
10.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
11.Шинэбаярын Бямбасүрэн
12.Жамбалын Ганбаатар
13.Пүрэвжавын Ганзориг
14.Болдын Жавхлан
15.Батбаярын Жаргалан
16.Батжаргалын Заяабал
17.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
18.Ганзоригийн Лувсанжамц
19.Мэндбаярын Мандхай
20.Бадрахын Найдалаа
21.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
22.Ганбатын Очирбат
23.Бадамдоржийн Пунсалмаа
24.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
25.Ренчинбямбын Сэддорж
26.Буяагийн Тулга
27.Агваанлувсангийн Ундраа
28.Болдын Уянга
29.Одонгийн Цогтгэрэл
30.Саруулсайханы Цэнгүүн
31.Мөнхчулууны Энхцэцэг

2.Энэ тогтоолыг баталсантай холбогдуулан “Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдрийн 04 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠖ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠗᠕ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠪᠦᠲᠦᠴᠡ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠕ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠕.᠑.᠙, ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠔ ᠳ᠋ᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠔.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ :

1. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠢ ᠳᠣᠣᠷᠠᠬᠢ ᠪᠦᠲᠦᠴᠡ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠢᠬᠤ ᠪᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ :

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]
16. [illegible]

᠑. [illegible]
᠒. [illegible]
᠓. [illegible]
᠔. [illegible]
᠕. [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
᠖. [illegible]
᠗. [illegible]
᠘. [illegible]
᠙. [illegible]
᠑᠐. [illegible]
᠑᠑. [illegible]
᠑᠒. [illegible]
᠑᠓. [illegible]
᠑᠔. [illegible]

ᠪ/ [illegible]᠃

᠑᠕. [illegible]
᠑᠖. [illegible]
᠑᠗. [illegible]
᠑᠘. [illegible]
᠑᠙. [illegible]
᠒᠐. [illegible]
᠒᠑. [illegible]
᠒᠒. [illegible]
᠒᠓. [illegible]
᠒᠔. [illegible]
᠒᠕. [illegible]
᠒᠖. [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]

2/ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

13. [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. [illegible]
19. [illegible]
20. [illegible]
21. [illegible]
22. [illegible]
23. [illegible]
24. [illegible]
25. [illegible]
26. [illegible]
27. [illegible]
28. [illegible]
29. [illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. [illegible]
19. [illegible]
20. [illegible]
21. [illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Дугаар 83 | Улаанбаатар хот

“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтад доор дурдсан агуулгатай дараах дэд заалт нэмсүгэй:

“1/Агаар, орчны бохирдлын:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
3.Сонгобайн Замира
4.Жаргалсайханы Золжаргал
5.Нанзадын Наранбаатар
6.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
7.Салдангийн Одонтуяа
8.Ухнаагийн Отгонбаяр
9.Агваанлувсангийн Ундраа
10.Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн

2/Аялал жуулчлалын хөгжлийн:

1.Ринчиндоржийн Батболд
2.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
3.Шинэбаярын Бямбасүрэн
4.Ганзоригийн Лувсанжамц
5.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
6.Буяагийн Тулга
7.Мөнхчулууны Энхцэцэг

3/Боловсрол, шинжлэх ухааны:

1.Цэндийн Баатархүү
2.Дуламын Бум-Очир

3.Амгаланбаатарын Ганбаатар
4.Жанчивын Галбадрах
5.Сархадын Зулпхар
6.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
7.Дүгэрийн Рэгдэл
8.Ганбатын Хосбаяр
9.Бадарчийн Хэрлэн

4/Бүсчилсэн хөгжлийн:

1.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
2.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
3.Энхбатын Болормаа
4.Цагаанхүүгийн Идэрбат
5.Нямтайширын Номтойбаяр
6.Бөхчулууны Пүрэвдорж
7.Цэндийн Сандаг-Очир
8.Цэвэгдоржийн Туваан
9.Гончигдоржийн Уянгахишиг

5/Ёс зүйн:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Аюушийн Ариунзаяа
3.Баярмагнайн Баярбаатар
4.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
5.Чинбатын Номин
6.Отгоны Саранчулуун
7.Бадарчийн Хэрлэн
8.Өлзийхүүгийн Шижир
9.Доржзовдын Энхтуяа

6/Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Цэндийн Баатархүү
3.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
4.Отгоншарын Батнайрамдал
5.Пүрэвийн Батчимэг
6.Жамбалын Ганбаатар
7.Ренчинбямбын Сэддорж

7/Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн:

1.Чинбаатарын Анар
2.Цэндийн Баатархүү
3.Ринчиндоржийн Батболд
4.Жадамбын Бат-Эрдэнэ

5.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
6.Пүрэвжавын Ганзориг
7.Батбаярын Жаргалан
8.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
9.Буяагийн Тулга

8/Соёл, спорт, залуучуудын:

1.Шинэбаярын Бямбасүрэн
2.Даваасамбуугийн Ганмаа
3.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
4.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара
5.Мягмардашийн Сарнай
6.Отгоны Саранчулуун
7.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
8.Мөнхчулууны Энхцэцэг
9.Доржзовдын Энхтуяа

13/Хүнс, хөдөө аж ахуйн:

1.Жигжидийн Батжаргал
2.Пүрэвийн Батчимэг
3.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
4.Цагаанхүүгийн Идэрбат
5.Сүрэнжавын Лүндэг
6.Мэндбаярын Мандхай
7.Тогтмолын Мөнхсайхан
8.Загджавын Мэндсайхан
9.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
10.Баатаржавын Мөнхсоёл
11.Цэвэгдоржийн Туваан"

2.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Дамбын Батлут, Гонгорын Дамдинням нарыг Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ, Цэндийн Сандаг-Очир, Даваагийн Цогтбаатар нарыг Хүний эрхийн дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн, Отгоншарын Батнайрамдал, Пүрэвийн Батчимэг, Энхбаярын Батшугар, Батбаярын Жаргалан, Баатаржавын Мөнхсоёл, Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд, Мөнхчулууны Энхцэцэг нарыг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны бүрэлдэхүүнээс тус тус чөлөөлсүгэй.

3.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Жуковын Алдаржавхлан, Чинбатын Номин нарыг Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Оюунсайханы Алтангэрэл, Баярмагнайн

Баярбаатар, Жудагийн Баярмаа, Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд, Баттөмөрийн Энхбаяр нарыг Хүний эрхийн дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Батжаргалын Заяабал, Ганзоригийн Лувсанжамц, Бадрахын Найдалаа, Бадамдоржийн Пунсалмаа, Болдын Уянга, Саруулсайханы Цэнгүүн нарыг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны гишүүнээр тус тус баталсугай.

4.“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 1 дэх дэд заалтын дугаарыг “11” гэж, 2 дахь дэд заалтын дугаарыг “10” гэж, 3 дахь дэд заалтын дугаарыг “12” гэж, 4 дэх дэд заалтын дугаарыг “9” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠨᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠕᠓ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

«ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠓ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂ ᠒᠐.᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠢ ᠤᠯᠠᠮᠵᠢᠯᠠᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. «ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠠᠮᠢᠷ ᠤᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠮᠵᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠳᠠᠯ» ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠣᠯᠭᠠᠨ ᠲᠡᠳᠬᠡᠨ ᠦ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠒᠐ — ᠣᠨ ᠳᠤ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠦᠷ ᠳᠣᠰᠢᠶᠠᠯᠲᠠ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠯ᠎ᠠ᠃

᠒. ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠯ᠂ ᠬᠣᠷᠢᠶᠠᠨ ᠤ ᠪᠦᠷᠢᠯᠳᠦᠬᠦᠨ ᠢ᠄

᠑. ᠨᠡᠢᠭᠡᠮ ᠦᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯᠲᠠ
᠒. ᠪᠣᠯᠪᠠ — ᠰᠤᠷᠭᠠᠨ ᠤ ᠪᠣᠯᠪᠠ — ᠰᠤᠷᠭᠠᠨ
᠓. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠴᠤᠳ ᠤᠨ ᠳᠤᠮᠳᠠ
᠔. ᠳᠡᠭᠡᠳᠦᠰ ᠦᠨ ᠪᠠ ᠳᠠᠷᠤᠭᠠᠯᠠᠯ
᠕. ᠨᠡᠢᠰᠯᠡᠯ ᠦᠨ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠬᠤᠪᠢᠰᠬᠠᠯᠲᠠ
᠖. ᠡᠳ᠋ ᠦᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠲᠤᠷᠠᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ
᠗. ᠰᠣᠶᠣᠯ ᠪᠠ ᠤᠯᠠᠮᠵᠢᠯᠠᠯ
᠘. ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ
᠙. ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠠᠯᠠᠯ
᠑᠐. ᠲᠡᠷᠢᠭᠦᠨᠯᠡᠭᠴᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠯᠥᠭᠡᠯᠡᠯ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

᠒/ [illegible] [illegible] ᠤᠨ:

᠑. [illegible] [illegible]
᠒. [illegible] [illegible]
᠓. [illegible] [illegible]
᠔. [illegible] [illegible]
᠕. [illegible] [illegible]
᠖. [illegible] [illegible]
᠗. [illegible] [illegible]

᠓/ [illegible] · [illegible] [illegible] ᠪ:

᠑. [illegible] [illegible]
᠒. [illegible] [illegible]
᠓. [illegible] [illegible]
᠔. [illegible] [illegible]
᠕. [illegible] [illegible]
᠖. [illegible] [illegible]
᠗. [illegible] [illegible]
᠘. [illegible] [illegible]
᠙. [illegible] [illegible]

᠔/ [illegible] [illegible] ᠤᠨ:

᠑. [illegible] [illegible]
᠒. [illegible] [illegible]
᠓. [illegible] [illegible]
᠔. [illegible] [illegible] – [illegible]
᠕. [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Дугаар 88 | Улаанбаатар хот

Зарим Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Болдын Уянгыг Улсын Их Хурлын Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны бүрэлдэхүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Болдын Уянгыг Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хорооны, Дамбын Батлутыг Улсын Их Хурлын Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны, Доржсүрэнгийн Үүрийнтуяаг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны гишүүнээр тус тус баталсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ

ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠒᠗

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ
ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠰᠣᠩᠭᠣᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒.᠑.᠒᠂ ᠒᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠔.᠑᠂ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠐.᠑᠐ ᠳᠤ ᠵᠠᠭᠠᠰᠠᠨ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠳᠦᠭᠦᠮ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠭᠡᠰᠢᠭᠦᠨ ᠢ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠪᠠᠷ ᠰᠣᠩᠭᠣᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

᠒. ᠡᠨᠡᠬᠦ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠭᠰᠡᠨ ᠳᠦ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠳ᠋ᠠ. ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

Хаяг:
“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeelel@parliament.mn
Утас: 262420
Хэвлэлийн хуудас: 5.75
Индекс: 200003

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

165. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1414

166. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1430

167. Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1445

168. Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1447

169. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1449

170. Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай 1450

171. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1451

172. Авлигын эсрэг хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1452

173. Цагдаагийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 1453

174. Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай 1454

175. Барилгын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 1456

176.	Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		1458
177.	Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай		1459
	МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ		
178.	Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 68	1460
179.	Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 69	1461
180.	Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 70	1462
181.	Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай	Дугаар 71	1463
182.	Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнийг томилох тухай	Дугаар 72	1464
183.	Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх, томилох тухай	Дугаар 74	1465
184.	Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг эрчимжүүлэх талаар чиглэл өгөх тухай	Дугаар 78	1466
185.	Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай	Дугаар 80	1474
186.	“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 83	1489
187.	Зарим Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 88	1498

[illegible]

᠑᠖᠙.	[illegible]	ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠒᠓	᠑᠙᠖᠓
᠑᠗᠐.	[illegible]	ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠒᠐	᠑᠙᠖᠔
᠑᠗᠑.	[illegible]	ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠑᠖	᠑᠙᠖᠓
᠑᠗᠒.	[illegible]	ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠑᠗	᠑᠙᠖᠐
᠑᠗᠓.	[illegible]		᠑᠙᠗᠘
᠑᠗᠔.	[illegible]		᠑᠙᠗᠗
᠑᠗᠕.	[illegible]		᠑᠙᠗᠖
᠑᠗᠖.	[illegible]		᠑᠙᠗᠕
᠑᠗᠗.	[illegible]		᠑᠙᠗᠓

[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ [illegible]	[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/4 дүгээр зүйлийн 4.8 дахь хэсэг:

“4.8.Нэгдсэн хуралдааны танхимын зохион байгуулалт нь Улсын Их Хурал хуралдаж, хууль тогтоох, хуулийн биелэлтэд хяналт тавих болон ард түмний элчийн хувьд Улсын Их Хурлын гишүүд нийт иргэн, улсын ашиг сонирхлын өмнөөс үг хэлэх, нам, эвслийн бүлэг байр сууриа илэрхийлэх, олонх, цөөнх мэтгэлцэхэд зориулагдсан байна.”

2/13 дугаар зүйлийн 13.5 дахь хэсэг:

“13.5.Зөвлөлийн хуралд нам, эвслийн бүлгийн дэд дарга таслах эрхгүйгээр оролцох бөгөөд холбогдох албан тушаалтныг байлцуулж болно.”

3/21 дүгээр зүйлийн 21.25-21.30 дахь хэсэг:

“21.25.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийх, асуултад хариулах, тайлбар өгөх албан тушаалтан өөрийн танилцуулсан мэдээллийн үнэн зөвийг хариуцах бөгөөд мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулах, худал мэдээлэл өгөх, танилцуулах, Улсын Их Хуралд худал мэдээлэл ирүүлэхийг хориглоно.

21.26.Энэ хуулийн 21.24-т заасан холбогдох албан тушаалтан худал мэдээлэл өгсөн, танилцуулсан гэж үзвэл гишүүн хуралдаан даргалагчид санал гаргаснаар Тамгын газар, Үндэсний аудитын газар, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, Үндэсний статистикийн хороо, Төрийн албаны зөвлөл, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл тухайн мэдээллийн үнэн зөв, бодит эсэхийг ажлын 5 өдрийн дотор хянаж, дүгнэлт гаргана.

21.27.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийх албан тушаалтан болон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон этгээдэд хариуцсан ажил үүргийн хувьд мэдэх ёстой, мэдэх боломжтой мэдээллээ үнэн зөв, бүрэн гүйцэд өгөх тухай сануулж, баталгаажуулах хуудсанд гарын үсэг зуруулах ажлыг Тамгын газар зохион байгуулна.

21.28.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг, Тусгай хяналтын дэд хорооны сонсгол, хяналт шалгалтын түр хорооны сонсгол болон Улсын Их Хурлын хяналтын сонсголд, эсхүл нэгдсэн хуралдаанаар гишүүний асуулгын хариу, улсын төсвийн төсөл, улсын төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд худал мэдээлэл ирүүлсэн, танилцуулсан, мэдээллийг нуун дарагдуулсан улс төрийн албан тушаалтанд хариуцлага хүлээлгэх асуудлыг нам, эвслийн бүлэг, эсхүл 20-оос доошгүй гишүүн гарын үсэг зурсан бол энэ хуулийн 30.1.11-д зааснаар холбогдох Байнгын хороонд хүргүүлнэ.

21.29.Байнгын хороо энэ хуулийн 22.3.6-д заасны дагуу санал боловсруулж нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлнэ.

21.30.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг, Тусгай хяналтын дэд хорооны сонсгол, хяналт шалгалтын түр хорооны сонсгол болон Улсын Их Хурлын хяналтын сонсголд, эсхүл нэгдсэн хуралдаанаар гишүүний асуулгын хариу, улсын төсвийн төсөл, улсын төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд худал мэдээлэл ирүүлсэн, танилцуулсан, мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулсан нийтийн албан тушаалтанд Төрийн албаны тухай хуулийн 32.8-д заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.”

4/22 дугаар зүйлийн 22.6.12, 22.6.13 дахь заалт:

“22.6.12.Өргөдлийн;
22.6.13.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын.”

5/23 дугаар зүйлийн 23.8.17-23.8.21 дэх заалт:

“23.8.17.гишүүний ёс зүй, сахилгын асуудал;
23.8.18.гишүүний хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг;
23.8.19.Засгийн газрын гишүүний албан үүргийг хавсран гүйцэтгэх гишүүний чуулганы ажиллагаанд оролцох асуудал;

23.8.20.чуулганы хуралдааны дэг болон дэг сахиулах асуудал;
23.8.21.төрийн албан хаагчийн ёс зүй, сахилга, хариуцлагын бодлого.”

6/23 дугаар зүйлийн 23.11.21-23.11.30 дахь заалт:

“23.11.21.жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;
23.11.22.хөнгөн үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;
23.11.23.хүнд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлого;

23.11.24.цахим засаглалын бодлого, үйл ажиллагаа;
23.11.25.мэдээллийн технологийн хөгжил;
23.11.26.харилцаа холбооны бодлого, үйл ажиллагаа;
23.11.27.дижитал шилжилт, техник, технологийн шинэчлэл;
23.11.28.өндөр технологи, үндэсний инновацын бодлого;
23.11.29.инновацыг үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлж эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих бодлого;

23.11.30.инновацын дэд бүтэц, үйл ажиллагааны чиглэлийг хөгжүүлэх бодлого.”

7/23 дугаар зүйлийн 23.12, 23.13 дахь хэсэг:

“23.12.Өргөдлийн байнгын хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

23.12.1.иргэн, байгууллагаас Улсын Их Хурал, түүний Байнгын, дэд, хянан шалгах түр хороо, тэдгээрийн удирдлага, гишүүнд ирүүлсэн өргөдлийг судлах, холбогдох Байнгын хорооны саналыг үндэслэн тухайн асуудлаар байгууллага, албан тушаалтнаас мэдээлэл авах, сонсох, дүн шинжилгээ хийж, холбогдох Байнгын хороонд санал хүргүүлэх, мэдээлэх;

23.12.2.нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар гаргасан иргэдийн өргөдлийн асуудал.

23.13.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

23.13.1.боловсрол;
23.13.2.жендэрийн тэгш байдлыг хангах бодлого;
23.13.3.монгол хэл, бичиг, үндэсний цөөнхийн хэл, бичиг, ёс заншил;
23.13.4.мэргэжлийн боловсрол, сургалт;
23.13.5.нийгмийн хамгаалал, нийгмийн даатгал, халамжийн бодлого;
23.13.6.нийтийн биеийн тамир, спорт;
23.13.7.соёл, урлаг;
23.13.8.түүх, соёл, оюуны өвийг хамгаалах, сэргээх бодлого;
23.13.9.хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлого, хөдөлмөрийн харилцаа;
23.13.10.хүн амын хөгжлийн бодлого;

23.13.11.шинжлэх ухаан;
23.13.12.эрүүл мэндийн бодлого.”

8/39 дүгээр зүйлийн 39.4 дэх хэсэг:

“39.4.Нийтийн өргөдөл гаргахад дараах шаардлагыг хангасан байна:

39.4.1.өргөдөл гаргагч 18 насанд хүрсэн байх;
39.4.2.өргөдөлд хүний хувийн мэдээлэл агуулаагүй байх;
39.4.3.өргөдлийг монгол хэлээр, кирил үсгээр бичсэн байх;
39.4.4.өргөдлийн агуулга ойлгомжтой тодорхой байх;
39.4.5.бусдыг гүтгэх, доромжлох, гутаах агуулга, ёс бус үг, хэллэг хэрэглээгүй байх;

39.4.6.өргөдлийг тодорхой нэг асуудлаар гаргах бөгөөд өөр агуулга тусгахаар бол тусад нь өргөдөл гаргах.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсгийн “Байнгын хороодын дарга,” гэсний дараа “Улсын Их Хуралд суудалтай бөгөөд нам, эвслийн бүлэг байгуулаагүй нам, эвслийн төлөөлөл болох гишүүн,” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн дараах хэсэг, заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/3 дугаар зүйлийн 3.1, 3.2 дахь хэсэг:

“3.1.Улсын Их Хурлын үндсэн зорилт нь ард түмний сонгож байгуулсан төрийн эрх барих төлөөллийн байгууллагын хувьд ард түмний засаглах эрхийг хангахад оршино.

3.2.Улсын Их Хурал төрийн эрх барих дээд байгууллагын хувьд хууль тогтоох эрх мэдлийг өөрт дангаар хадгалж, төрийн дотоод, гадаад бодлогын аль ч асуудлыг санаачлан хэлэлцэн, түүний үндсийг тодорхойлж, хууль тогтоох, улсын төсөв батлах, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах үндсэн чиг үүрэгтэй.”

2/21 дүгээр зүйлийн 21.24 дэх хэсэг:

“21.24.Нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл хийж байгаа Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон холбогдох албан тушаалтан болон бусад этгээд үнэн зөв, бүрэн гүйцэд мэдээлэл өгөх

үүрэгтэй. Улсын Их Хурлын Тусгай хяналтын дэд хороо, Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол болон хяналт шалгалтын түр хорооны сонсголд оролцож байгаа этгээд үнэн зөв, бүрэн гүйцэд мэдээлэл өгөх үүрэг хүлээнэ.”

3/25 дугаар зүйлийн 25.5 дахь хэсэг:

“25.5.Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны болон Төсвийн байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд Засгийн газрын гишүүний албан үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа гишүүн хоёроос илүүгүй, бусад Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд гурваас илүүгүй байна.”

4/27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэг:

“27.3.Улсын Их Хурал Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд дараах дэд хороог байгуулна:

27.3.1.Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороонд Тусгай хяналтын;

27.3.2.Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороонд Агаар, орчны бохирдлын, Хүнс, хөдөө аж ахуйн;

27.3.3.Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд Бүсчилсэн хөгжлийн, Ёс зүйн, Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын;

27.3.4.Төсвийн байнгын хороонд Төсвийн зарлагын хяналтын;

27.3.5.Хууль зүйн байнгын хороонд Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын, Хүний эрхийн;

27.3.6.Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороонд Боловсрол, шинжлэх ухааны, Соёл, спорт, залуучуудын;

27.3.7.Эдийн засгийн байнгын хороонд Аялал жуулчлалын хөгжлийн, Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн, Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн, Тогтвортой хөгжлийн зорилгын.”

5/27 дугаар зүйлийн 27.5 дахь хэсэг:

“27.5.Энэ хуулийн 27.3-т заасан дэд хороо дараах асуудлыг эрхэлнэ:

27.5.1.Агаар, орчны бохирдлын дэд хороо агаар, хөрс, усны бохирдлыг бууруулах талаарх бодлогын асуудлыг;

27.5.2.Аялал жуулчлалын хөгжлийн дэд хороо аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бодлогын асуудлыг;

27.5.3.Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд хороо боловсрол, шинжлэх ухааны нэгдсэн бодлогын асуудлыг;

27.5.4.Бүсчилсэн хөгжлийн дэд хороо бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, бүс, орон нутгийн хөгжлийн асуудлыг;

27.5.5.Ёс зүйн дэд хороо гишүүний ёс зүй, сахилга, хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг, чуулганы хуралдааны дэг сахиулах асуудлыг;

27.5.6.Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн дэд хороо жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх бодлогын асуудлыг;

27.5.7.Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн дэд хороо өндөр технологи, үндэсний инновацыг дэмжих, хөгжүүлэх, үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлэх, цахим хөгжлийн бодлогын асуудлыг;

27.5.8.Соёл, спорт, залуучуудын дэд хороо соёл, урлаг, түүх, соёл, оюуны өвийг хамгаалах, сэргээх бодлого, нийтийн биеийн тамир, спортын асуудлыг;

27.5.9.Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хороо Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг хууль тогтоомж болон хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгах, хэрэгжилтэд хяналт тавих асуудлыг;

27.5.10.Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хороо улсын болон орон нутгийн төсвийн орлого, зарлага, төсвийн хяналтын асуудлыг;

27.5.11.Тусгай хяналтын дэд хороо төрийн нууцын хадгалалт, хамгаалалт, тагнуул болон гүйцэтгэх ажлын талаарх хууль тогтоомжийн биелэлт, улсын хил хамгаалалт, төрийн тусгай хамгаалалтын асуудлыг;

27.5.12.Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хороо гишүүний халдашгүй байдал, бүрэн эрхтэй холбогдсон асуудлыг;

27.5.13.Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын дэд хороо хууль сахиулах, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, ял эдлүүлэх ажиллагаа болон энэ зорилгоор явуулж байгаа тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагад харьяалуулснаас бусад гүйцэтгэх ажил /мөрдөн шалгах нууц ажиллагаа/-ын талаарх хууль тогтоомжийн биелэлтийг;

27.5.14.Хүний эрхийн дэд хороо хүний эрх, эрх чөлөөний баталгаа, өршөөл, цагаачлал, иргэний харьяаллын бодлогын асуудлыг;

27.5.15.Хүнс, хөдөө аж ахуйн дэд хороо хүнс, хөдөө аж ахуйн бодлого, хөтөлбөр, хөдөө аж ахуйн хоршооны асуудлыг.”

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн “10 дугаар сарын 01-ний” гэснийг “9 дүгээр сарын 15-ны” гэж, 22 дугаар зүйлийн 22.3.9 дэх заалтын “дүгнэлт болон тэдгээрийг биелүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо, улсын төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн талаар дүн шинжилгээ хийлгэх” гэснийг “зөвлөмж гаргуулах” гэж, 22.4 дэх хэсгийн “дүгнэлт, дүн шинжилгээг” гэснийг “зөвлөмжийг” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсгийн “25” гэснийг “32” гэж, 27 дугаар зүйлийн 27.5.11 дэх заалтын “тагнуул болон гүйцэтгэх” гэснийг “тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагын гүйцэтгэх” гэж, 43 дугаар зүйлийн 43.3 дахь хэсгийн “Ёс зүй, дэгийн” гэснийг “Төрийн байгуулалтын” гэж, 46 дугаар зүйлийн 46.5.5 дахь заалтын “дүгнэлт” гэснийг “зөвлөмж” гэж, 48 дугаар зүйлийн 48.1.14 дэх заалтын “дүгнэлт, дүн шинжилгээ хийх” гэснийг “зөвлөмж гаргах” гэж, 4 дүгээр зүйлийн 4.8 дахь хэсгийн дугаарыг “4.9” гэж, 13 дугаар зүйлийн 13.5-13.7 дахь хэсгийн дугаарыг “13.6-13.8” гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.25 дахь хэсгийн дугаарыг “21.31” гэж, 39 дүгээр зүйлийн 39.4 дэх хэсгийн дугаарыг “39.5” гэж, 39.5 дахь хэсгийн дугаарыг “39.7” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсгийн “Зөвлөлийн хуралдаанд холбогдох албан тушаалтныг байлцуулж болно.” гэсэн хоёр дахь өгүүлбэрийг, 21 дүгээр зүйлийн 21.25 дахь хэсгийн “, санаатайгаар худал мэдээлэл өгсөн” гэснийг тус тус хассугай.

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.6.1, 22.6.4-22.6.7 дахь заалт, 23 дугаар зүйлийн 23.1, 23.4-23.7 дахь хэсэг, 39 дүгээр зүйлийн 39.6 дахь хэсэг, 46 дугаар зүйлийн 46.5.23 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

8 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 3 дугаар зүйлийн 4 дэх заалт буюу 27 дугаар зүйлийн 27.3.5 дахь заалтын “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын,” гэснийг, мөн зүйлийн 5 дахь заалт буюу 27 дугаар зүйлийн 27.5.13 дахь заалтыг, 4 дүгээр зүйл дэх 27 дугаар зүйлийн 27.5.11 дэх заалтын “тагнуулын болон цэргийн тагнуулын байгууллагын гүйцэтгэх” гэснийг тус тус 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ ХУРАЛДААНЫ ДЭГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг нэмсүгэй:

1/64 дүгээр зүйлийн 64.4 дэх хэсэг:

“64.4.Төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хэлэлцэхтэй холбоотой энэ зүйлд заасан журмаар зохицуулаагүй бусад асуудалд энэ хуульд заасан хуулийн төсөл хэлэлцэх журмыг баримтална.”

2/69^1 дүгээр зүйл:

“**69^1 дүгээр зүйл.Төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлэг**

69^1.1.Ерөнхий сайд төсвийн төслийн танилцуулгыг, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор төсвийн төслийн талаарх аудитын дүгнэлтийг, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга төсвийн төсөл Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 23.1-д заасан шаардлагыг хангасан эсэх талаарх дүгнэлтийг нэгдсэн хуралдаанд тус тус танилцуулна.

69^1.2.Төсвийн төсөлтэй холбогдуулан төрийн аудитын дээд байгууллагын болон Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг гишүүдэд хүргүүлнэ.

69^1.3.Төсвийн төслийн танилцуулгад төсвийн төслийг боловсруулахад олон нийтийн оролцоог хангаж ажилласан байдал, гарсан үр дүнг төсвийн төсөлд хэрхэн тусгасан талаар танилцуулна.

69^1.4.Нэг дэх хэлэлцүүлэгт Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд, Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын дарга болон Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дарга, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга, Шүүхийн сахилгын хорооны дарга, Улсын ерөнхий прокурор, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга нар оролцоно.

69^{1}.5.Гишүүд энэ хуулийн 69^{1}.1-д заасан танилцуулгатай холбогдуулан Ерөнхий сайдаас, энэ хуулийн 69^{1}.2-т заасан дүгнэлттэй холбогдуулан Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн даргаас, төсвийн төсөлтэй холбогдуулан энэ хуулийн 69^{1}.4-т заасан төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, үг хэлнэ.”

3/73^{1} дүгээр зүйл:

“73^{1} дүгээр зүйл.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн хоригийг хүлээн авч төсвийг хүчингүй болгосонтой холбогдуулан төсвийн төсөл хэлэлцэх

73^{1}.1.Монгол Улсын тухайн жилийн төсвийн тухай хуульд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүхэлд нь тавьсан хоригийг Улсын Их Хурал хүлээн авч, уг хуулийг хүчингүй болсонд тооцсон бол Монгол Улсын тухайн жилийн төсвийн тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хурлаас тогтоосон хугацаанд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт даалгана. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тухайн жилийн төсөвт хэсэгчилсэн байдлаар хориг тавьсан тохиолдолд Төсвийн байнгын хорооны саналаар Улсын Их Хурал Засгийн газарт тогтоосон хугацаанд холбогдох төсвийн төслийг өргөн мэдүүлэхийг даалгаж болно.

73^{1}.2.Төсвийн тухай хуулийн 32^{1}.1-д заасны дагуу Засгийн газар холбогдох төсвийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн бол Улсын Их Хурал энэ хуулийн 71, 72, 73 дугаар зүйлд заасны дагуу хэлэлцэж, Төсвийн тухай хуулийн 32^{1}.5-д заасан хугацаанд батална.

73^{1}.3.Энэ хуулийн 73^{1}.2-т заасан төсвийн төслийг хэлэлцэхэд энэ хуулийн 39.14, 39.30-д заасан хугацаа, 71.4 дэх хэсэг хамаарахгүй.

73^{1}.4.Энэ хуулийн 73^{1}.2-т заасан төсвийн төслийг хэлэлцэх цаглавар, хугацаатай уялдуулан төрийн аудитын дээд байгууллагын болон Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг гаргуулж болно.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.17 дахь хэсгийн “Монгол” гэсний өмнө “Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэдээлэл, санал,” гэж, 65 дугаар зүйлийн 65.2 дахь хэсгийн “10 минутад” гэсний дараа “, төрийн аудитын дээд байгууллага, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлтээ тус бүр 5 минутад” гэж, 71 дүгээр зүйлийн 71.14 дэх хэсгийн “буцааж болно.” гэсний дараа “Чиглэл өгсөн тодорхой асуудлаас бусад асуудлыг хөндөхийг хориглоно.” гэж, 72 дугаар зүйлийн 72.1 дэх хэсгийн “хүчин чадал,” гэсний дараа “хэрэгжих хугацаа,” гэж, 73 дугаар зүйлийн 73.3 дахь хэсгийн “69,” гэсний дараа “69^{1},” гэж, 74 дүгээр зүйлийн 74.4.2 дахь заалтын “Байнгын хороод” гэсний дараа “эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн дараах зүйл, хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/35 дугаар зүйлийн 35.4 дэх хэсэг:

"35.4.Байнгын хороо хүсэлт гаргасан бол Тамгын газар хуулийн төсөлд дүн шинжилгээ хийж, зөвлөмж гаргах бөгөөд хууль зүйн зөвлөмжийг Улсын Их Хурлын нийт гишүүнд хүргүүлсэн байна."

2/64 дүгээр зүйлийн 64.1 дэх хэсэг:

"64.1.Улсын Их Хурал төсвийн хүрээний мэдэгдлийг жил бүрийн 6 дугаар сарын 01-ний дотор дараах дөрвөн үе шаттайгаар хэлэлцэн батална:

64.1.1.нэг дэх хэлэлцүүлэгт төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийн талаарх илтгэлийг Ерөнхий сайд, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг зөвлөлийн дарга тус тус нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж, гишүүд илтгэл, дүгнэлттэй холбогдуулан Ерөнхий сайд, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн даргаас асуулт асууж, үг хэлж болно. Төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хоёр дахь хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороод, бусад Байнгын хороонд шилжүүлнэ;

64.1.2.хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Байнгын хороод эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хэлэлцэж, гишүүд Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл болон төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, гаргасан саналынхаа үндэслэлийг тайлбарлаж үг хэлж болно. Байнгын хороод зарчмын зөрүүтэй санал тус бүрээр санал хураалт явуулж, олонхын дэмжлэг авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн томьёолж, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг санал, дүгнэлтийн хамт Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодод хүргүүлнэ. Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаар Байнгын хороодын санал нэг бүрийг хэлэлцэж, ил санал хураалт явуулж, олонхын дэмжлэг авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн томьёолж, санал, дүгнэлтийн хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах;

64.1.3.нэгдсэн хуралдааны хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаас гаргасан санал, дүгнэлттэй холбогдуулан гишүүд асуулт асууж, үг хэлж болно. Нэгдсэн хуралдаанаар энэ хуулийн 64.1.2-т заасан санал тус бүрээр ил санал хураалт явуулна;

64.1.4.гурав дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороод нэгдсэн хуралдааны хоёр дахь хэлэлцүүлгээр олонхын дэмжлэг авсан саналыг төсөлд нэмж тусган, төслийн эцсийн хувилбарыг бэлтгэн танилцуулгын хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах;

64.1.5.нэгдсэн хуралдаанаар гурав дахь хэлэлцүүлгийг явуулахад хамтарсан хуралдааны танилцуулгатай холбогдуулан гишүүд асуулт асууж болох бөгөөд санал хураалт явуулахгүй. Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаас гарсан санал Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан төсвийн тусгай шаардлагад нийцсэн эсэх талаар Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлт гаргаж, нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна. Төсвийн тусгай шаардлага хангагдаагүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд тодорхой асуудлаар чиглэл өгч, хоёр дахь хэлэлцүүлгийг дахин явуулахаар Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороодод төслийг буцааж болно;

64.1.6.нэгдсэн хуралдааны дөрөв дэх хэлэлцүүлгээр төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг эцэслэн батлах.”

3/69 дүгээр зүйлийн 69.1 дэх хэсэг:

“69.1.Улсын төсөв /цаашид “төсөв” гэх/-ийн төслийг Улсын Их Хурал намрын ээлжит чуулган эхэлсэн өдрөөс хэлэлцэж эхлэх ба 11 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор дараах таван үе шаттайгаар хэлэлцэн батална:

69.1.1.төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөлтэй танилцах;

69.1.2.төсвийн төслийн хоёр дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөл нь энэ хуулийн 70.5-д нийцсэн эсэх талаар санал хураалт явуулах;

69.1.3.төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төсөлд өөрчлөлт оруулах санал, дүгнэлт гаргах;

69.1.4.төсвийн төслийн дөрөв дэх хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлгийн үр дүнг танилцуулах;

69.1.5.төсвийн төслийн тав дахь хэлэлцүүлэг буюу төсвийн төслийг эцэслэн батлах.”

4/70 дугаар зүйлийн 70.1-70.4 дэх хэсэг:

“70.1.Төсвийн төслийн хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Төсвийн болон бусад Байнгын хороо төсвийн төсөлтэй танилцаж, хуралдаанаар хэлэлцэнэ.

70.2.Байнгын хорооны хуралдаанд гишүүд тухайн Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хууль санаачлагч, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дарга болон төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, үг хэлнэ.

70.3.Байнгын хороо эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийн төслийн хэлэлцүүлэг хийсэн талаар танилцуулга боловсруулж, Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлнэ.

70.4.Төсвийн байнгын хороо энэ хуулийн 70.3-т заасан танилцуулгыг хүлээн авч нэгтгэн, нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна.”

5/71 дүгээр зүйлийн 71.2 дахь хэсэг:

“71.2.Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн төсвийн төслийн танилцуулгыг энэ хуулийн 71.1-д заасан эрхлэх асуудлын хүрээг баримтлан Байнгын болон дэд хороо, нам, эвслийн бүлгийн хуралдаанд танилцуулна.”

6/71 дүгээр зүйлийн 71.10 дахь хэсэг:

“71.10.Төсвийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлгийн шатанд гарсан төсвийн санал Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан төсвийн зарчмыг баримтлахгүй байх нөхцөлийг үүсгэж болзошгүй гэж үзвэл Засгийн газар энэ талаар нэгдсэн хуралдаанд тайлбар хийж болно.”

7/74 дүгээр зүйлийн 74.3 дахь хэсэг:

“74.3.Төсвийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэхэд Ерөнхий сайд, төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор байлцана.”

8/112 дугаар зүйл:

“**112 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын асуулгын цаг**

112.1.Ээлжит чуулганы хугацаанд сар бүрийн сүүлийн долоо хоногийн Баасан гарагийн үдээс хойших нэгдсэн хуралдаан гишүүдээс Ерөнхий сайдад хууль тогтоомж, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, тухайн жилийн төсөв, жилийн төлөвлөгөөний биелэлт, улс орны эдийн засаг, нийгэм, санхүүгийн төлөв байдал болон бусад асуудлаар асуулт тавих Улсын Их Хурлын асуулгын цаг байна.

112.2.Гишүүд Ерөнхий сайдад тавих асуултаа асуулга болохоос 7 хоногийн өмнө Улсын Их Хурлын даргад бичгээр хүргүүлэх бөгөөд ирүүлсэн асуултыг нэгтгэн Улсын Их Хурлын дарга Ерөнхий сайдад ажлын 2 өдрийн дотор хүргүүлж, асуултыг Улсын Их Хурлын албан ёсны цахим хуудсанд байршуулна.

112.3.Улсын Их Хурлын асуулга, түүнд өгөх Ерөнхий сайдын хариултыг Байнгын хорооны хуралдаанаар урьдчилан хэлэлцэхгүй.

112.4.Улсын Их Хурлын асуулгын цагт Ерөнхий сайд өөрөө биечлэн хариулт өгөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд холбогдох Засгийн газрын гишүүн нэмэлт хариулт өгч болно.

112.5.Улсын Их Хурлын асуулгын нийт хугацаа 2 цагаас хэтрэхгүй. Ерөнхий сайдаас асуулт асууж, хариулт авах хугацаа цөөнхийн бүлэгт 75 минутаас, олонхын бүлэгт 15 минутаас, цөөнхийн гишүүдэд 30 минутаас хэтрэхгүй байна.

112.6.Цөөнхийн бүлэгт оногдсон хугацааны хоёрны нэг хүртэлх хугацааг тухайн бүлгийн дарга, эсхүл бүлгээс томилогдсон гишүүний цуварсан асуултаар эхлүүлж мэтгэлцүүлнэ. Үлдсэн хугацаанд цөөнхийн бүлгийн бусад гишүүн асуулт асууж, хариулт авна.

112.7.Энэ хуулийн 112.6-д заасан бүлгийн цуварсан асуултын тоог 9-өөс хэтрүүлэхгүй байна.

112.8.Ерөнхий сайдаас асуулт асуух, үг хэлэх хугацаа 2 минутаас хэтрэхгүй байх бөгөөд 1 удаа 1 минутаас хэтрэхгүй хугацаагаар нэмэлт асуулт асууж, үг хэлж болно. Хариулт өгөх хугацаа 2 минутаас хэтрэхгүй байх бөгөөд нэмэлт тайлбар өгөх хугацаа 1 удаа 1 минутаас хэтрэхгүй байна.

112.9.Асуулт, хариултыг тусгайлан бэлтгэсэн индрээс асууж, хариулна.

112.10.Цаг үеийн шинжтэй тулгамдсан асуудлаар Ерөнхий сайд Улсын Их Хуралд мэдээлэл хийх шаардлагатай гэж үзвэл энэ зүйлд зааснаас өөр цаг, өдөрт хийж болно. Ерөнхий сайдын мэдээлэлтэй холбогдуулан гишүүн асуулт асуух, үг хэлэхэд энэ хуулийн 9.17-д заасныг баримтална.”

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.10 дахь хэсэг, 16 дугаар зүйлийн 16.1, 16.2 дахь хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэг, 115 дугаар зүйлийн 115.2.14 дэх заалтын “Ёс зүй, дэгийн” гэснийг “Төрийн байгуулалтын” гэж, 35 дугаар зүйлийн 35.8.4 дэх заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээ хийсэн бол тэдгээрийг тус бүр” гэснийг “зөвлөмж гаргасан бол түүнийг” гэж, 35.8.5 дахь заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээтэй холбогдуулан тус бүр” гэснийг “зөвлөмжтэй холбогдуулан” гэж, 35.15.3 дахь заалтын “дүгнэлт болон төсвийн нөлөөллийн дүн шинжилгээний” гэснийг “зөвлөмжийн” гэж, 39 дүгээр зүйлийн 39.29, 39.31 дэх хэсэг, 39.33.2 дахь заалтын “дүгнэлт” гэснийг “зөвлөмж” гэж, 39.30 дахь хэсгийн “дүгнэлтийг” гэснийг “зөвлөмжийг” гэж, 42 дугаар зүйлийн 42.2.2

дахь заалтын “энэ хуулийн 34.1-д заасан хууль зүйн дүгнэлтийг” гэснийг “хууль зүйн зөвлөмжийг” гэж, 64 дүгээр зүйлийн 64.2 дахь хэсгийн “Тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэснийг “Ерөнхий сайд” гэж, 69 дүгээр зүйлийн 69.2 дахь хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 70 дугаар зүйлийн гарчгийн “нэг дэх” гэснийг “хоёр дахь” гэж, 70.5 дахь хэсгийн “Улсын Их Хурал энэ зүйлд заасны дагуу асуулт асууж, үг хэлсний” гэснийг “Нэгдсэн хуралдаанд Төсвийн байнгын хороо танилцуулга хийсний” гэж, 70.6 дахь хэсэг, 71 дүгээр зүйлийн гарчиг, 71.7, 71.11, 71.14 дэх хэсэг, 72 дугаар зүйлийн 72.1 дэх хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 72 дугаар зүйлийн гарчиг, 72.1, 72.2 дахь хэсгийн “гурав дахь” гэснийг “дөрөв дэх” гэж, 72.3 дахь хэсэг, 73 дугаар зүйлийн гарчгийн “дөрөв дэх” гэснийг “тав дахь” гэж, 72.4 дэх хэсгийн “гурав, дөрөв дэх” гэснийг “дөрөв, тав дахь” гэж, 74 дүгээр зүйлийн 74.1 дэх хэсгийн “Улсын төсвийн гүйцэтгэл” гэснийг “нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл” гэж, 74.4.1 дэх заалтын “аудитын дүгнэлтийг” гэснийг “төрийн аудитын дээд байгууллагын дүгнэлт, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг” гэж, 74.6 дахь хэсгийн “улсын төсвийн орлого, зарлагын нийт дүнг тусгасан Улсын төсвийн гүйцэтгэл” гэснийг “нэгдсэн төсвийн орлого, зарлагын нийт дүнг тусгасан нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл” гэж, 74.7 дахь хэсгийн “Улсын” гэснийг “нэгдсэн” гэж, 95 дугаар зүйлийн 95.2 дахь хэсгийн “39.4-т” гэснийг “39.5-д” гэж, 95.8 дахь хэсгийн “Ерөнхий сайдын мэдээллийн” гэснийг “Улсын Их Хурлын асуулгын” гэж, Арван гуравдугаар бүлгийн гарчгийн “ЕРӨНХИЙ САЙДЫН МЭДЭЭЛЭЛ” гэснийг “УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АСУУЛГА” гэж, 115 дугаар зүйлийн 115.2.8, 115.2.12, 115.2.16 дахь заалтын “Нийгмийн бодлогын” гэснийг “Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 71 дүгээр зүйлийн 71.9 дэх хэсгийн “энэ хуулийн 71.13-т заасан дүгнэлтийн хамт” гэснийг хассугай.

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 34 дүгээр зүйл, 71 дүгээр зүйлийн 71.13 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

8 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.1, 74.6, 74.7 дахь хэсэгт оруулсан өөрчлөлтийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.8 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“33.8.Түр хорооны даргаар түр хороо байгуулах саналыг анх санаачилсан гишүүнийг томилж ажиллуулах бөгөөд уг гишүүн өөрөө татгалзсан тохиолдолд түр хороо байгуулах санал тавьсан бусад гишүүд дотроосоо түр хорооны даргаа олонхын саналаар сонгоно. Түр хороо байгуулах санал тавьсан гишүүд даргаа дотроосоо сонгох шаардлагагүй гэж үзвэл түр хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонхын саналаар сонгоно.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.2 дахь заалтын “Ерөнхий сайдын сар бүрийн” гэснийг “Улсын Их Хурлын асуулгын хүрээнд хийх” гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.3.1 дэх заалтын “нэг дэх” гэснийг “нэг, хоёр дахь” гэж, 21.3.2 дахь заалтын “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь хэсгийн “Тамгын газар” гэснийг “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл” гэж, 23 дугаар зүйлийн гарчиг, 23.1 дэх хэсгийн “нэг дэх” гэснийг “нэг, хоёр дахь” гэж, 23.3 дахь хэсгийн “нэг дэх” гэснийг “хоёр дахь” гэж, 24 дүгээр зүйлийн гарчиг, 24.1, 24.2, 24.3 дахь хэсгийн “Хоёр” гэснийг “Гурав” гэж, 24.2 дахь хэсгийн “хоёр” гэснийг “гурав” гэж, 24.2, 24.3 дахь хэсэг, 25 дугаар зүйлийн 25.3 дахь хэсгийн “Тамгын газрын төсвийн хяналт, шинжилгээний асуудал хариуцсан нэгж” гэснийг “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.6 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2 дахь заалтын “Улсын Их Хуралд” гэсний дараа “, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.3 дахь заалтын “өргөн мэдүүлэх” гэснийг “өргөн мэдүүлж, мөн хугацаанд дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлэх” гэж, 8.4.5 дахь заалтын “байгууллагад” гэснийг “байгууллага, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд” гэж, 8.4.7 дахь заалтын “25-нд” гэснийг “15-нд” гэж, 8.4.8 дахь заалтын “20-нд” гэснийг “15-нд” гэж, 8.10.4 дэх заалтын “улсын төсвийн” гэснийг “нэгдсэн төсвийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийн 2 дугаар зүйлд заасан Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.4 дэх заалтад оруулсан өөрчлөлтийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢᠯᠡᠭᠴᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠠᠷᠯᠢᠭ

[illegible] ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢᠯᠡᠭᠴᠢ ᠤ᠂ ᠬᠦᠷᠡᠯᠰᠦᠬ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16^1 дүгээр зүйлийн 16^1.5.2 дахь заалтын “22.1-д” гэснийг “23.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16^1 дүгээр зүйлийн 16^1.5.3 дахь заалтын “Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,” гэснийг хассугай.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр — Улаанбаатар хот

ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төрийн албаны тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 32.8 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“32.8.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 21.28, 21.30-д заасан асуудлаар худал мэдээлэл өгсөн, бодит мэдээллийг нуун дарагдуулсан, худал мэдээлэл бичиж хүргүүлсэн нь тогтоогдвол буруутай албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь чөлөөлнө.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА — Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠮᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09 — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠤᠷᠪᠤᠰ᠃ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 32 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠤᠷᠪᠤᠰ ᠲᠤ ᠳᠣᠣᠷ᠎ᠠ ᠳᠤᠷᠠᠳᠤᠭᠰᠠᠨ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ 32.8 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠨᠡᠮᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠄

《32.8. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 21.28᠂ 21.30 — ᠳᠤ ᠵᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠠᠰᠠᠭᠤᠳᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠬᠣᠳᠠᠯ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ᠥᠭᠭᠦᠭᠰᠡᠨ᠂ ᠪᠣᠳᠠᠲᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ᠢ ᠨᠢᠭᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭᠳᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ᠂ ᠬᠣᠳᠠᠯ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ᠪᠢᠴᠢᠵᠦ ᠬᠦᠷᠭᠡᠭᠦᠯᠦᠭᠰᠡᠨ ᠨᠢ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠳᠠᠪᠠᠯ ᠪᠤᠷᠤᠭᠤᠲᠠᠢ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠤᠰᠢᠶᠠᠯ ᠲᠠᠨ ᠢ ᠦᠦᠷᠡᠭᠡᠲᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠠᠴᠠ ᠨᠢ ᠴᠢᠯᠦᠭᠡᠯᠡᠨ᠎ᠡ᠃》

ᠬᠣᠶᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠤᠷᠪᠤᠰ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠮᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09 — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠦᠷ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТ, ТҮҮНИЙ УДИРДЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.4 дэх хэсгийн “өргөн мэдүүлж,” гэсний дараа “Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлнэ.” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дахь хэсгийн “өргөн мэдүүлнэ” гэснийг “өргөн мэдүүлж, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлнэ” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Авлигын эсрэг хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.2 дахь хэсгийн “гүйцэтгэх ажлын тухай” гэснийг “гүйцэтгэх ажил, мөрдөн шалгах нууц ажиллагааны” гэж, мөн хэсгийн “Тусгай хяналтын” гэснийг “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠮᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤ ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09-ᠦ ᠡᠳᠦᠷ

ᠠᠪᠢᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠰᠡᠷᠭᠦ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠂ ᠠᠪᠢᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠰᠡᠷᠭᠦ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 26 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 26.2 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠭᠦᠶᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠢ «ᠭᠦᠶᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ᠂ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ ᠱᠠᠯᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢᠭᠤᠴᠠ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠮᠥᠨ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠰᠠᠬᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠬᠣᠶᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠂ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ 2026 ᠣᠨ ᠤ 05 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 01-ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ
2025 он №31/1376/

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Улаанбаатар хот

ЦАГДААГИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.15 дахь заалтын “гүйцэтгэх ажлын” гэснийг “гүйцэтгэх ажил, мөрдөн шалгах нууц ажиллагааны” гэж, мөн заалтын “тусгай хяналтын” гэснийг “Хууль сахиулах ажиллагааны тусгай хяналтын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА — **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 09 ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠴᠠᠭᠳᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠴᠠᠭᠳᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 21 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 21.1.15 ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ «ᠭᠦᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠭᠦᠢᠴᠡᠳᠭᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ᠂ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢᠭᠤᠴᠠ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠮᠥᠨ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ «ᠣᠨᠴᠠ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠰᠠᠬᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠣᠨᠴᠠ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠬᠣᠶᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ 2026 ᠣᠨ ᠤ 05 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 01 ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-Д НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 12 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 12.6.4 дэх заалт нэмсүгэй:

“12.6.4. 250 хүртэлх өрх тутамд нэгээс доошгүй цэцэрлэг, 1000 хүртэлх өрх тутамд нэгээс доошгүй төрийн өмчит сургуулийг төлөвлөж тооцох.”

2 дугаар зүйл.Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1 дэх заалт, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4 дэх заалтын “төлөвлөгөөг” гэсний дараа “энэ хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагад нийцүүлэн” гэж, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.1 дэх заалтын “олгох,” гэсний дараа “хяналт тавих, тайлагнах,” гэж, 12 дугаар зүйлийн 12.4.1 дэх заалтын “тодорхойлсон,” гэсний дараа “эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, тэдгээрийн хүртээмжийг тооцоолсон,” гэж, мөн зүйлийн 12.5 дахь хэсгийн “байгууламж,” гэсний дараа “эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, тэдгээрийн хүртээмж,” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

БАРИЛГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Барилгын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 27.3.4 дэх заалт нэмсүгэй:

“27.3.4.Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд нийцээгүй.”

2 дугаар зүйл.Барилгын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1 дэх заалтын “эрх бүхий байгууллагаас” гэсний өмнө “Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө,” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Барилгын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“7.1.3.энэ хууль болон Хот байгуулалтын тухай хуулийн 12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагад нийцэж байгаа эсэх.”

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ, СУУРИН ГАЗРЫГ ДАХИН ХӨГЖҮҮЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “Хот байгуулалтын тухай хуулийн” гэсний дараа “12.4, 12.5, 12.6-д заасан хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шаардлагын” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ХОТ, ТОСГОНЫ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-Д НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.2 дахь заалтын “төлөвлөгөөг” гэсний дараа “холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцсэн эсэхийг хянаж,” гэж, 30 дугаар зүйлийн 30.1.12 дахь заалтын “хэрэгжүүлэх” гэсний дараа “, тайлагнах” гэж тус тус нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Хот байгуулалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠙ ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠬᠣᠲᠠ᠂ ᠲᠣᠰᠬᠠᠨ ᠤ ᠡᠷᠬᠡ ᠵᠦᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ /ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠨᠠᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ/-ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠬᠣᠲᠠ᠂ ᠲᠣᠰᠬᠠᠨ ᠤ ᠡᠷᠬᠡ ᠵᠦᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ /ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠨᠠᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ/-ᠶᠢᠨ ᠑᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠖.᠑.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ «ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠭᠡ» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠦ ᠳᠠᠷᠠᠭ᠎ᠠ «ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠵᠢᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠱᠠᠭᠠᠷᠳᠠᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠨᠡᠢᠴᠡᠭᠰᠡᠨ ᠡᠰᠡᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠢᠨᠠᠵᠤ᠂» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠓᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓᠐.᠑.᠑᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ «ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ» ᠭᠡᠭᠰᠡᠨ ᠦ ᠳᠠᠷᠠᠭ᠎ᠠ «᠂ ᠲᠠᠶᠢᠯᠤᠨ ᠭᠠᠷᠭᠠᠬᠤ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠨᠡᠮᠡᠭᠦᠯᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠬᠣᠶᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠬᠣᠲᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ /ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠨᠠᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ/-ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠡᠷ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 68 | Улаанбаатар хот

Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Барбадос Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

2025 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 04 ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ 68 ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠪᠠᠷᠪᠠᠳᠣᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 1 ᠳ᠋ᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ 15 ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠵᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

1.ᠪᠠᠷᠪᠠᠳᠣᠰ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋.ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 69 | Улаанбаатар хот

Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Эсватинийн Хаант Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠖᠙ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠡᠰᠸᠠᠲᠢᠨᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠭᠠᠨᠲᠤ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ
ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ 15 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

1. ᠡᠰᠸᠠᠲᠢᠨᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠭᠠᠨᠲᠤ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳ᠋ᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ᠋. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр	Дугаар 70	Улаанбаатар хот

Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго
Улстай дипломат харилцаа
тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Бүгд Найрамдах Тринидад ба Тобаго Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠮᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ — ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠐ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠲᠷᠢᠨᠢᠳᠠᠳ ᠪᠠ ᠲᠣᠪᠠᠭᠣ
ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ
ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠑᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠲᠷᠢᠨᠢᠳᠠᠳ ᠪᠠ ᠲᠣᠪᠠᠭᠣ ᠤᠯᠤᠰ ᠲᠠᠢ ᠳᠢᠫᠯᠣᠮᠠᠲ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳ. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 71 | Улаанбаатар хот

Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай
дипломат харилцаа тогтоох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 15 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Бүгд Найрамдах Ботсвана Улстай дипломат харилцаа тогтоосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр | Дугаар 72 | Улаанбаатар хот

Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнийг томилох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 111.2 дахь хэсэг, Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2, 11.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Өвгөнхүүгийн Гэрэлт-Одыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны орон тооны бус гишүүнээр томилсугай.

2.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдөр	Дугаар 74	Улаанбаатар хот

Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх, томилох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 111.2 дахь хэсэг, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.2 дахь заалт, 35.4 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Цэндийн Сүхбаатарыг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даатгуулагчийг төлөөлсөн гишүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Горчинсүрэнгийн Адъяаг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даатгуулагчийг төлөөлсөн гишүүнээр томилсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдөр | Дугаар 78 | Улаанбаатар хот

Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг эрчимжүүлэх талаар чиглэл өгөх тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх хамрах хүрээ, үндсэн зарчмыг хавсралтаар баталсугай.

2.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Г.Занданшатар/-т үүрэг болгосугай:

1/“Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 4.2.3.3 дахь дэд заалт, “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 35 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 4.1.1 дэх дэд заалтад заасан төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг үргэлжлүүлэх, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхтэй холбогдуулан төрийн байгууллагад процессын дахин инженерчлэл хийх бэлтгэл хангах ажлыг 2025 онд багтаан дуусгах;

2/төрийн байгууллагын албаны чиг үүргээ хэрэгжүүлдэг нарийвчилсан процесс, төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийснээр бий болох бүтэц, зохион байгуулалт, төсөл, арга хэмжээ, холбогдох тайлан, төрийн байгууллагын аливаа мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулж, нээлттэй их өгөгдлийн санг бий болгох;

3/төрийн байгууллагын бүтээмжийг дээшлүүлэх, үр ашиггүй зардлыг бууруулах, иргэнд очих төрийн үйлчилгээг чирэгдэлгүй, түргэн шуурхай болгоход чиглэсэн төрийн үйлчилгээний процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг энэ тогтоолд заасан хамрах хүрээ, үндсэн зарчим, ерөнхий удирдамжийг баримтлан хийх, үр дүнд суурилсан удирдлагаар хангаж ажиллах;

4/төрийн үйлчилгээнд хийсэн процессын дахин инженерчлэлийн үр дүнг салбар бүрээр ангилан нэгтгэж, цаашид авч

хэрэгжүүлэх саналын хамт 2026 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд багтаан Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулах.

3.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ерөнхий удирдамжийг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /Ц.Сандаг-Очир/-нд даалгасугай.

4.Тухайн байгууллагаас хэрэгжүүлж байгаа төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлын хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газартай үйл ажиллагаагаа уялдуулан хамтран ажиллахыг Монгол Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын дарга нарт үүрэг болгосугай.

5.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /Ц.Сандаг-Очир/-нд даалгасугай.

6.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 08-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

Монгол Улсын Их Хурлын 2025 оны
78 дугаар тогтоолын хавсралт

ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ПРОЦЕССЫН ДАХИН ИНЖЕНЕРЧЛЭЛ ХИЙХ ХАМРАХ ХҮРЭЭ, ҮНДСЭН ЗАРЧИМ

1.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх ажлыг дараах хүрээнд хийнэ:

1/төрөөс иргэнд үзүүлэх үйлчилгээний процесс;
2/төрөөс аж ахуйн нэгжид үзүүлэх үйлчилгээний процесс;
3/төрийн албан хаагчтай холбогдох процессыг тодорхойлох;
4/төрийн байгууллага хоорондын процессыг тодорхойлох.

2.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийх үндсэн зорилго нь хүн төвтэй үзэл баримтлалд нийцүүлсэн төрийн үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгжид хүргэх, төрийн байгууллагын процессын давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах замаар төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, байгууллагын бүтээмжийг дээшлүүлэх, иргэд, аж ахуйн нэгж болон төрийн албан хаагчдын сэтгэл ханамжийг дээшлүүлэх, үр ашигтай засаглалыг бэхжүүлэхэд оршино.

3.Төрийн байгууллагад процессын дахин инженерчлэл хийхэд дараах үндсэн зарчмыг баримтална:

1/хүн төвтэй байх. Төрийн үйлчилгээг хэрэглэгчийн (иргэн, аж ахуйн нэгж) хэрэгцээ, шаардлага, хүлээлтэд нийцүүлэн дахин загварчилснаар иргэд төрийн үйлчилгээг хялбар, ойлгомжтой, нэг цонхоор түргэн шуурхай, ил тод, чирэгдэлгүй, хүртээмжтэй авах боломж бүрдэх;

2/процессыг бүхэлд нь шинжлэх. Төрийн үйлчилгээн дэх давхардсан, зөрчилтэй алхам, үйл ажиллагаа, үйл явцыг халж, хийдэл буюу орхигдуулсан процессыг олж тогтоож, дахин загварчилснаар төрийн байгууллагын стратегид нийцсэн гол үнэ цэнг бий болгож байгаа үе шатууд тодорхой болох;

3/үр ашиг, бүтээмжийг дээд хэмжээнд хүргэх. Иргэдийн цаг хугацаа, зардлыг хэмнэх, хүний нөөцийг оновчтой хуваарилах, ашиглах болон алдаа гарах магадлалыг бууруулах. Төр, орон нутгийн байгууллагын боловсруулах төлөвлөгөө болон төсөл, арга хэмжээний бичиг баримтыг нэгтгэх, шалгуур үзүүлэлт болон түүнийг хариуцах байгууллагыг оновчтой тодорхойлж, хяналт-шинжилгээ болон үнэлгээний аргачлалын давхардлыг

арилгах, шалгуур үзүүлэлтийн нэгдсэн санг бий болгож олон нийтэд нээлттэй болгох;

4/төрийн үйл ажиллагаанд цахим шилжилт ба мэдээллийн технологийг үр ашигтай, ухаалгаар ашиглах. Мэдээллийн систем, автоматжуулалт, цахим үйлчилгээний боломжуудыг ашиглан процессыг хялбарчлах, түргэтгэх. Төрийн үйлчилгээнд өгөгдөлд суурилсан дүн шинжилгээ, технологийн дэвшлийг ашиглан иргэдийн хэрэгцээг урьдчилан тодорхойлж, хүсэлт гаргахаас өмнө үйлчилгээг санал болгох аргачлалыг нэвтрүүлэх. Үүнтэй уялдуулан мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх;

5/хэд хэдэн байгууллагаас хамтран үзүүлдэг үйлчилгээний хувьд байгууллага хоорондын уялдаа холбоо, мэдээлэл солилцоог тодорхойлох, хамтын ажиллагааг сайжруулах;

6/төрийн үйлчилгээн дэх тасралтгүй сайжруулалт ба хяналтыг тогтмол хэрэгжүүлж хэвших. Төрийн үйлчилгээний процессыг дахин загварчилсны дараа түүний хэрэгжилтийг тогтмол хянаж, хэрэглэгчдийн санал, хүсэлтэд үндэслэн үйлчилгээг цаашид сайжруулах тодорхой санал боловсруулах;

7/удирдлагын манлайлал ба өөрчлөлтийн удирдлагаар хангах. Өөрчлөлтийг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд удирдлагын дэмжлэг, баг бүрдүүлэлт, ажилтнуудын оролцоог хангах.

---оОо---

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠑. [illegible]

᠒. [illegible]

᠑/ [illegible]

᠒/ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠒. [illegible]

᠓. [illegible]

᠑/ [illegible]
᠒/ [illegible]
᠓/ [illegible]
᠔/ [illegible]

᠔. [illegible]

[illegible]

[illegible] ᠒᠐᠒᠕ [illegible]

--oOo--

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Дугаар 80 | Улаанбаатар хот

Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.4 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хороодыг дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай:

1/Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо:

1.Чинбаатарын Анар
2.Очирбатын Амгаланбаатар
3.Энхтайваны Бат-Амгалан
4.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
5.Дуламын Бум-Очир
6.Энхбатын Болормаа
7.Дашдондогийн Ганбат
8.Лувсаннямын Гантөмөр
9.Хажекберийн Жангабыл
10.Батбаярын Жаргалан
11.Сүрэнжавын Лүндэг
12.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
13.Нанзадын Наранбаатар
14.Пүрэвсүрэнгийн Наранбаяр
15.Нямтайширын Номтойбаяр
16.Лувсаннамсрайн Оюун-Эрдэнэ
17.Ганбатын Очирбат
18.Буяагийн Тулга
19.Хишигдэмбэрэлийн Тэмүүжин
20.Ганзоригийн Тэмүүлэн
21.Ганбатын Хосбаяр
22.Дамдины Цогтбаатар
23.Өлзийхүүгийн Шижир
24.Баттөмөрийн Энхбаяр
25.Жадамбын Энхбаяр
26.Дашцэрэнгийн Энхтүвшин
27.Лутаагийн Энхнасан
28.Сүхбаатарын Эрдэнэболд

29.Равжихын Эрдэнэбүрэн

2/Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороо:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Сайнбуянгийн Амарсайхан
3.Очирбатын Амгаланбаатар
4.Жигжидийн Батжаргал
5.Пүрэвийн Батчимэг
6.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
7.Буланы Бейсен
8.Гомбын Ганбаатар
9.Сайнхүүгийн Ганбаатар
10.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
11.Гонгорын Дамдинням
12.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
13.Сонгобайн Замира
14.Жаргалсайханы Золжаргал
15.Цагаанхүүгийн Идэрбат
16.Сүрэнжавын Лүндэг
17.Мэндбаярын Мандхай
18.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
19.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
20.Тогтмолын Мөнхсайхан
21.Баатаржавын Мөнхсоёл
22.Загджавын Мэндсайхан
23.Нанзадын Наранбаатар
24.Салдангийн Одонтуяа
25.Ухнаагийн Отгонбаяр
26.Ренчинбямбын Сэддорж
27.Цэвэгдоржийн Туваан
28.Агваанлувсангийн Ундраа
29.Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн

3/Өргөдлийн байнгын хороо:

1.Далайн Батбаяр
2.Жамбын Батсуурь
3.Халтмаагийн Баттулга
4.Батмөнхийн Батцэцэг
5.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
6.Даваасамбуугийн Ганмаа
7.Сайнхүүгийн Ганбаатар
8.Хассуурийн Ганхуяг
9.Жанчивын Галбадрах
10.Хажекберийн Жангабыл

11.Сонгобайн Замира
12.Жаргалсайханы Золжаргал
13.Ганзоригийн Лувсанжамц
14.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
15.Пүрэвбаатарын Мөнхтулга
16.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
17.Одсүрэнгийн Номинчимэг
18.Бадамдоржийн Пунсалмаа
19.Дүгэрийн Рэгдэл
20.Мягмардашийн Сарнай
21.Саруулсайханы Цэнгүүн
22.Чинбатын Ундрам
23.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
24.Равжихын Эрдэнэбүрэн

4/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Дашзэгвийн Амарбаясгалан
3.Аюушийн Ариунзаяа
4.Батын Батбаатар
5.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
6.Баярмагнайн Баярбаатар
7.Жудагийн Баярмаа
8.Энхбатын Болормаа
9.Сандагийн Бямбацогт
10.Амгаланбаатарын Ганбаатар
11.Лувсаннямын Гантөмөр
12.Цэрэнпилийн Даваасүрэн
13.Тогмидын Доржханд
14.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
15.Сархадын Зулпхар
16.Цагаанхүүгийн Идэрбат
17.Лхагвын Мөнхбаатар
18.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
19.Чинбатын Номин
20.Нямтайширын Номтойбаяр
21.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
22.Лувсаннамсрайн Оюун-Эрдэнэ
23.Бөхчулууны Пүрэвдорж
24.Цэндийн Сандаг-Очир
25.Отгоны Саранчулуун
26.Цэвэгдоржийн Туваан
27.Гончигдоржийн Уянгахишиг
28.Бадарчийн Хэрлэн
29.Одонгийн Цогтгэрэл
30.Өлзийхүүгийн Шижир

31.Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан
32.Доржзовдын Энхтуяа

5/Төсвийн байнгын хороо:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Норовын Алтанхуяг
3.Тилеуханы Аубакир
4.Далайн Батбаяр
5.Ринчиндоржийн Батболд
6.Жигжидийн Батжаргал
7.Жамбын Батсуурь
8.Жадамбаагийн Баясгалан
9.Хөххүүгийн Болормаа
10.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
11.Гомбын Ганбаатар
12.Жамбалын Ганбаатар
13.Пүрэвжавын Ганзориг
14.Хассуурийн Ганхуяг
15.Цэрэнпилийн Даваасүрэн
16.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
17.Батжаргалын Заяабал
18.Баатаржавын Мөнхсоёл
19.Пүрэвбаатарын Мөнхтулга
20.Загджавын Мэндсайхан
21.Чинбатын Номин
22.Даваахүүгийн Пүрэвдаваа
23.Пүрэвжавын Сайнзориг
24.Ганзоригийн Тэмүүлэн
25.Банзрагчийн Түвшин
26.Доржсүрэнгийн Үүрийнтуяа
27.Даваагийн Цогтбаатар
28.Баттогтохын Чойжилсүрэн
29.Дашцэрэнгийн Энхтүвшин

6/Хууль зүйн байнгын хороо:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Норовын Алтанхуяг
3.Хүрэлбаатарын Баасанжаргал
4.Халтмаагийн Баттулга
5.Энхбаярын Батшугар
6.Баярмагнайн Баярбаатар
7.Жудагийн Баярмаа
8.Дашдондогийн Ганбат
9.Борхүүгийн Дэлгэрсайхан
10.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара

11.Одсүрэнгийн Номинчимэг
12.Салдангийн Одонтуяа
13.Ухнаагийн Отгонбаяр
14.Даваахүүгийн Пүрэвдаваа
15.Бөхчулууны Пүрэвдорж
16.Пүрэвжавын Сайнзориг
17.Цэндийн Сандаг-Очир
18.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
19.Хишигдэмбэрэлийн Тэмүүжин
20.Ням-Осорын Учрал
21.Гончигдоржийн Уянгахишиг
22.Даваагийн Цогтбаатар
23.Дамдины Цогтбаатар
24.Баттөмөрийн Энхбаяр
25.Сүхбаатарын Эрдэнэболд

7/Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Аюушийн Ариунзаяа
3.Хүрэлбаатарын Баасанжаргал
4.Цэндийн Баатархүү
5.Отгоншарын Батнайрамдал
6.Жадамбаагийн Баясгалан
7.Буланы Бейсен
8.Хөххүүгийн Болормаа
9.Дуламын Бум-Очир
10.Шинэбаярын Бямбасүрэн
11.Жанчивын Галбадрах
12.Амгаланбаатарын Ганбаатар
13.Даваасамбуугийн Ганмаа
14.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
15.Сархадын Зулпхар
16.Тогтмолын Мөнхсайхан
17.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
18.Бадрахын Найдалаа
19.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара
20.Дүгэрийн Рэгдэл
21.Отгоны Саранчулуун
22.Мягмардашийн Сарнай
23.Банзрагчийн Түвшин
24.Болдын Уянга
25.Ганбатын Хосбаяр
26.Бадарчийн Хэрлэн
27.Доржзовдын Энхтуяа
28.Мөнхчулууны Энхцэцэг
29.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
30.Лутаагийн Энхнасан

8/Эдийн засгийн байнгын хороо:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Чинбаатарын Анар
3.Цэндийн Баатархүү
4.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
5.Ринчиндоржийн Батболд
6.Отгоншарын Батнайрамдал
7.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
8.Пүрэвийн Батчимэг
9.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
10.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
11.Шинэбаярын Бямбасүрэн
12.Жамбалын Ганбаатар
13.Пүрэвжавын Ганзориг
14.Болдын Жавхлан
15.Батбаярын Жаргалан
16.Батжаргалын Заяабал
17.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
18.Ганзоригийн Лувсанжамц
19.Мэндбаярын Мандхай
20.Бадрахын Найдалаа
21.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
22.Ганбатын Очирбат
23.Бадамдоржийн Пунсалмаа
24.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
25.Ренчинбямбын Сэддорж
26.Буяагийн Тулга
27.Агваанлувсангийн Ундраа
28.Болдын Уянга
29.Одонгийн Цогтгэрэл
30.Саруулсайханы Цэнгүүн
31.Мөнхчулууны Энхцэцэг

2.Энэ тогтоолыг батлсантай холбогдуулан “Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнийг батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдрийн 04 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠗ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ ― ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠖᠕ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠳ᠋ᠤ
ᠳᠡᠳ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠴᠢᠭᠤᠯᠭᠠᠨ ᠤ ᠬᠤᠷᠠᠯᠳᠤᠭᠠᠨ ᠤ ᠳᠡᠭ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠐.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠳᠤ ᠵᠠᠭᠠᠰᠠᠨ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ:

᠑. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠳ᠋ᠤ ᠳᠣᠣᠷᠠᠬᠢ ᠪᠦᠷᠢᠯᠳᠦᠬᠦᠨ ᠲᠡᠢ ᠳᠡᠳ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ:

᠑/ ᠲᠥᠰᠥᠪ ᠦᠨ ᠪᠣᠳᠣᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠳᠡᠳ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠳᠤ:

᠑. ᠭᠠᠨᠪᠠᠲᠤ ᠶᠢᠨ ᠠᠮᠠᠷ
᠒. ᠴᠡᠩᠳᠡᠪ ᠦᠨ ᠠᠯᠲᠠᠨᠬᠤᠶᠠᠭ
᠓. ᠠᠯᠲᠠᠨᠬᠤᠶᠠᠭ ᠤᠨ ᠪᠠᠲᠤ – ᠡᠷᠳᠡᠨᠢ
᠔. ᠨᠠᠮᠵᠢᠯᠳᠣᠷᠵᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠠᠷᠮᠠᠭᠨᠠᠢ
᠕. ᠪᠠᠲᠤ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠠᠷ
᠖. ᠠᠯᠲᠠᠨ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠠᠷᠴᠣᠭ
᠗. ᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷᠬᠦ ᠦᠨ ᠭᠠᠩᠪᠣᠯᠣᠳ
᠘. ᠵᠠᠮᠪᠠᠯᠳᠣᠷᠵᠢ ᠶᠢᠨ ᠭᠠᠩᠰᠦᠬᠡ
᠙. ᠳᠠᠮᠳᠢᠨᠰᠦᠷᠡᠩ ᠦᠨ ᠳᠠᠪᠠᠰᠦᠷᠡᠩ
᠑᠐. ᠪᠠᠲᠤᠰᠦᠬᠡ ᠶᠢᠨ ᠨᠠᠮᠵᠢᠯᠰᠡᠨ
᠑᠑. ᠮᠥᠩᠬᠡᠵᠠᠷᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠣᠶᠤᠨᠴᠢᠮᠡᠭ
᠑᠒. ᠰᠡᠩᠭᠡᠪᠠᠲᠤ ᠶᠢᠨ ᠰᠣᠶᠣᠯᠮᠠᠭ᠎ᠠ
᠑᠓. ᠠᠷᠢᠭᠤᠨ ᠤ ᠰᠦᠬᠡᠪᠠᠲᠤ
᠑᠔. ᠴᠣᠭᠲᠤᠪᠠᠲᠤ ᠶᠢᠨ ᠴᠢᠩᠭᠢᠰ
᠑᠕. ᠬᠦᠷᠡᠯᠪᠠᠲᠤ ᠶᠢᠨ ᠴᠠᠭᠠᠨᠲᠣᠯᠣᠭᠠᠢ
᠑᠖. ᠵᠠᠮᠢᠶᠠᠨᠰᠦᠷᠡᠩ ᠦᠨ ᠮᠥᠩᠬᠡ – ᠣᠴᠢᠷ

ᠪ/ ᠪᠠᠷᠢᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠮᠠᠲ᠋ᠧᠷᠢᠶᠠᠯ᠂ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ᠂ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible]᠄

᠑. [illegible]

᠒. [illegible]

᠓. [illegible]

᠔. [illegible]

᠕. [illegible]

᠖. [illegible] — [illegible] — [illegible]

᠗. [illegible]

᠘. [illegible]

᠙. [illegible]

᠑᠐. [illegible]

᠑᠑. [illegible]

᠑᠒. [illegible]

᠑᠓. [illegible]

᠑᠔. [illegible]

᠑᠕. [illegible]

᠑᠖. [illegible]

᠑᠗. [illegible]

᠑᠘. [illegible]

᠑᠙. [illegible]

᠒᠐. [illegible]

᠒᠑. [illegible]

᠒᠒. [illegible]

᠒᠓. [illegible]

᠒᠔. [illegible]

᠒᠕. [illegible]

᠒᠖. [illegible]

᠑᠕. [illegible]
᠑᠖. [illegible]
᠑᠗. [illegible]
᠑᠘. [illegible]
᠑᠙. [illegible]
᠒᠐. [illegible]
᠒᠑. [illegible]
᠒᠒. [illegible]
᠒᠓. [illegible]
᠒᠔. [illegible]
᠒᠕. [illegible]
᠒᠖. [illegible]
᠒᠗. [illegible]
᠒᠘. [illegible]
᠒᠙. [illegible]

᠓/ [illegible] ᠄

᠑. [illegible]
᠒. [illegible]
᠓. [illegible]
᠔. [illegible]
᠕. [illegible]
᠖. [illegible]
᠗. [illegible]
᠘. [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
᠙. [illegible]
᠑᠐. [illegible]
᠑᠑. [illegible]
᠑᠒. [illegible]
᠑᠓. [illegible]

᠑᠔. [illegible]

᠑᠕. [illegible]

᠑᠖. [illegible]

᠑᠗. [illegible]

᠑᠘. [illegible]

᠑᠙. [illegible]

᠒᠐. [illegible]

᠒᠑. [illegible]

᠒᠒. [illegible]

᠒᠓. [illegible]

᠒᠔. [illegible]

ᠪ/ [illegible] ᠄

᠑. [illegible]

᠒. [illegible]

᠓. [illegible]

᠔. [illegible]

᠕. [illegible]

᠖. [illegible]

᠗. [illegible]

᠘. [illegible]

᠙. [illegible]

᠑᠐. [illegible]

᠑᠑. [illegible]

᠑᠒. [illegible]

᠑᠓. [illegible]

᠑᠔. [illegible]

᠑᠕. [illegible]

᠑᠖. [illegible]

᠑᠗. [illegible]
᠑᠘. [illegible]
᠑᠙. [illegible]
᠒᠐. [illegible]
᠒᠑. [illegible]
᠒᠒. [illegible]
᠒᠓. [illegible]
᠒᠔. [illegible]
᠒᠕. [illegible]
᠒᠖. [illegible]
᠒᠗. [illegible]
᠒᠘. [illegible]
᠒᠙. [illegible]
᠓᠐. [illegible]
᠓᠑. [illegible]
᠓᠒. [illegible]

᠒/ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠩᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠄

᠑. [illegible]
᠒. [illegible]
᠓. [illegible]
᠔. [illegible]
᠕. [illegible]
᠖. [illegible]
᠗. [illegible]
᠘. [illegible]
᠙. [illegible]
᠑᠐. [illegible]
᠑᠑. [illegible]
᠑᠒. [illegible]

[illegible]

᠑᠑. [illegible]

᠑᠒. [illegible]

᠑᠓. [illegible]

᠑᠔. [illegible]

᠑᠕. [illegible]

᠑᠖. [illegible]

᠑᠗. [illegible]

᠑᠘. [illegible]

᠑᠙. [illegible]

᠒᠐. [illegible]

᠒᠑. [illegible] — [illegible]

᠒᠒. [illegible]

᠒᠓. [illegible]

᠒᠔. [illegible]

᠒᠕. [illegible]

[illegible]᠃

᠑. [illegible]

᠒. [illegible]

᠓. [illegible]

᠔. [illegible]

᠕. [illegible]

᠖. [illegible]

᠗. [illegible]

᠘. [illegible]

᠙. [illegible]

᠑᠐. [illegible]

᠑᠑. [illegible]

᠑᠒. [illegible]

᠑᠓. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр | Дугаар 83 | Улаанбаатар хот

“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтад доор дурдсан агуулгатай дараах дэд заалт нэмсүгэй:

“1/Агаар, орчны бохирдлын:

1.Наранцэцэгийн Алтаншагай
2.Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ
3.Сонгобайн Замира
4.Жаргалсайханы Золжаргал
5.Нанзадын Наранбаатар
6.Лувсанбямбаагийн Мөнхбаясгалан
7.Салдангийн Одонтуяа
8.Ухнаагийн Отгонбаяр
9.Агваанлувсангийн Ундраа
10.Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн

2/Аялал жуулчлалын хөгжлийн:

1.Ринчиндоржийн Батболд
2.Нацагдоржийн Батсүмбэрэл
3.Шинэбаярын Бямбасүрэн
4.Ганзоригийн Лувсанжамц
5.Эрдэнэбилэгийн Одбаяр
6.Буяагийн Тулга
7.Мөнхчулууны Энхцэцэг

3/Боловсрол, шинжлэх ухааны:

1.Цэндийн Баатархүү
2.Дуламын Бум-Очир

3.Амгаланбаатарын Ганбаатар
4.Жанчивын Галбадрах
5.Сархадын Зулпхар
6.Цэндсүрэнгийн Мөнхтуяа
7.Дүгэрийн Рэгдэл
8.Ганбатын Хосбаяр
9.Бадарчийн Хэрлэн

4/Бүсчилсэн хөгжлийн:

1.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
2.Жадамбын Бат-Эрдэнэ
3.Энхбатын Болормаа
4.Цагаанхүүгийн Идэрбат
5.Нямтайширын Номтойбаяр
6.Бөхчулууны Пүрэвдорж
7.Цэндийн Сандаг-Очир
8.Цэвэгдоржийн Туваан
9.Гончигдоржийн Уянгахишиг

5/Ёс зүйн:

1.Оюунсайханы Алтангэрэл
2.Аюушийн Ариунзаяа
3.Баярмагнайн Баярбаатар
4.Чулуунбилэгийн Лодойсамбуу
5.Чинбатын Номин
6.Отгоны Саранчулуун
7.Бадарчийн Хэрлэн
8.Өлзийхүүгийн Шижир
9.Доржзовдын Энхтуяа

6/Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийн:

1.Жуковын Алдаржавхлан
2.Цэндийн Баатархүү
3.Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн
4.Отгоншарын Батнайрамдал
5.Пүрэвийн Батчимэг
6.Жамбалын Ганбаатар
7.Ренчинбямбын Сэддорж

7/Инновац, цахим бодлогын хөгжлийн:

1.Чинбаатарын Анар
2.Цэндийн Баатархүү
3.Ринчиндоржийн Батболд
4.Жадамбын Бат-Эрдэнэ

5.Хүрэлбаатарын Булгантуяа
6.Пүрэвжавын Ганзориг
7.Батбаярын Жаргалан
8.Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд
9.Буяагийн Тулга

8/Соёл, спорт, залуучуудын:

1.Шинэбаярын Бямбасүрэн
2.Даваасамбуугийн Ганмаа
3.Мөнгөнцогийн Ганхүлэг
4.Мөнхтөрийн Нарантуяа-Нара
5.Мягмардашийн Сарнай
6.Отгоны Саранчулуун
7.Сүхбаатарын Эрдэнэбат
8.Мөнхчулууны Энхцэцэг
9.Доржзовдын Энхтуяа

13/Хүнс, хөдөө аж ахуйн:

1.Жигжидийн Батжаргал
2.Пүрэвийн Батчимэг
3.Дамдинсүрэнгийн Жаргалсайхан
4.Цагаанхүүгийн Идэрбат
5.Сүрэнжавын Лүндэг
6.Мэндбаярын Мандхай
7.Тогтмолын Мөнхсайхан
8.Загджавын Мэндсайхан
9.Цагаанхүүгийн Мөнхбат
10.Баатаржавын Мөнхсоёл
11.Цэвэгдоржийн Туваан"

2.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Дамбын Батлут, Гонгорын Дамдинням нарыг Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ, Цэндийн Сандаг-Очир, Даваагийн Цогтбаатар нарыг Хүний эрхийн дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн, Отгоншарын Батнайрамдал, Пүрэвийн Батчимэг, Энхбаярын Батшугар, Батбаярын Жаргалан, Баатаржавын Мөнхсоёл, Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд, Мөнхчулууны Энхцэцэг нарыг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны бүрэлдэхүүнээс тус тус чөлөөлсүгэй.

3.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Жуковын Алдаржавхлан, Чинбатын Номин нарыг Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Оюунсайханы Алтангэрэл, Баярмагнайн

Баярбаатар, Жудагийн Баярмаа, Лхагвасүрэнгийн Соронзонболд, Баттөмөрийн Энхбаяр нарыг Хүний эрхийн дэд хорооны, Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Батжаргалын Заяабал, Ганзоригийн Лувсанжамц, Бадрахын Найдалаа, Бадамдоржийн Пунсалмаа, Болдын Уянга, Саруулсайханы Цэнгүүн нарыг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны гишүүнээр тус тус баталсугай.

4.“Монгол Улсын Их Хурлын зарим дэд хорооны бүрэлдэхүүний тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 7 дугаар сарын 10-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 1 дэх дэд заалтын дугаарыг “11” гэж, 2 дахь дэд заалтын дугаарыг “10” гэж, 3 дахь дэд заалтын дугаарыг “12” гэж, 4 дэх дэд заалтын дугаарыг “9” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ　　ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠗᠘　　ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

«ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠳᠠᠯ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ»

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠔᠓.᠑᠂ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠴᠢᠭᠤᠯᠭᠠᠨ ᠤ ᠬᠤᠷᠠᠯᠳᠤᠭᠠᠨ ᠤ ᠳᠡᠭ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠔.᠑.᠕᠂ ᠓᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓᠓.᠑ ᠳᠦ ᠵᠠᠭᠠᠰᠠᠨ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

᠑. «ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠳᠠᠯ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠗᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠳᠠᠷᠠᠭᠠᠬᠢ ᠪᠠᠢᠳᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠬᠡᠪᠯᠡᠨ ᠨᠡᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠢ᠄

«᠑/ ᠬᠠᠷᠢᠶ᠎ᠠ᠂ ᠬᠣᠷᠢᠶᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ᠄

᠑. ᠨᠡᠶᠢᠭᠡᠮ ᠦᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯ
᠒. ᠪᠣᠯᠪᠣ – ᠰᠤᠷᠭᠠᠯᠢ ᠪᠠ ᠪᠣᠯᠪᠣ – ᠰᠤᠷᠭᠠᠨ
᠓. ᠰᠤᠷᠭᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠭᠠᠳᠠᠭᠠᠬᠢ
᠔. ᠡᠷᠡᠭᠦᠯ ᠮᠡᠨᠳᠦ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ
᠕. ᠨᠡᠶᠢᠭᠡᠮ ᠦᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠭᠠᠳᠬᠠᠯ
᠖. ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ ᠪᠠ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ
᠗. ᠦᠢᠯᠡᠳᠬᠦᠨ ᠤ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ
᠘. ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠶᠠᠮᠤᠳ
᠙. ᠪᠠᠢᠭᠠᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯ
᠑᠐. ᠭᠠᠳᠠᠭᠠᠳᠤ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ»

ᠡᠭᠦᠨ ᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠭᠦᠯᠦᠭᠡᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

[illegible]

1. [illegible]

2/ [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]

3/ [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]

4/ [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]

᠗. [illegible]
᠘. [illegible]
᠙. [illegible]
᠑᠐. [illegible]
᠑᠑. [illegible] »

᠒. [illegible]

᠓. [illegible]

᠔. [illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠭᠡᠰᠢᠭᠦᠨ   ᠭ᠋. ᠵᠠᠨᠳᠠᠨᠱᠠᠲᠠᠷ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдөр

Дугаар 88

Улаанбаатар хот

Зарим Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Болдын Уянгыг Улсын Их Хурлын Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны бүрэлдэхүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Болдын Уянгыг Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хорооны, Дамбын Батлутыг Улсын Их Хурлын Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны, Доржсүрэнгийн Үүрийнтуяаг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны гишүүнээр тус тус баталсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2025 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Д.АМАРБАЯСГАЛАН**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠘ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠖ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠒᠓ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠰᠠᠨᠠᠮᠵᠢ ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠦᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ
ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠭᠡᠷ ᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠗.᠑.᠖, ᠒᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠗.᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠯᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯᠳᠤᠭᠠᠨ ᠤ ᠳᠡᠭ ᠦᠨ ᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒.᠑᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ:

᠑. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠪᠠ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠬᠢᠲᠠᠳ ᠠᠷᠠᠳ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠣᠭᠣᠷᠣᠨᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠭᠡᠷ ᠦᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ::

᠒. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠪᠠ ᠪᠦᠭᠦᠳᠡ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠮᠳᠠᠬᠤ ᠬᠢᠲᠠᠳ ᠠᠷᠠᠳ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠣᠭᠣᠷᠣᠨᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠭᠡᠷ ᠢ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠢ ᠲᠥᠯᠦᠭᠡᠯᠡᠨ ᠭᠠᠷ ᠤᠨ ᠦᠰᠦᠭ ᠵᠢᠷᠤᠬᠤ ᠡᠷᠬᠡ ᠶᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠪᠡᠷ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠤᠨ ᠲᠡᠷᠢᠭᠦᠨ ᠦ ᠵᠢᠭᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠣᠮᠣᠭ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠡᠷᠢᠭᠦᠨ ᠳᠦ ᠣᠯᠭᠣᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ::

᠓. ᠡᠨᠡᠬᠦ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠘ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠖ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠯᠡᠭᠦᠯᠦᠭᠰᠦᠭᠡᠢ ::

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠭ. ᠵᠠᠨᠳᠠᠨᠱᠠᠲᠠᠷ

Хаяг:
“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeelel@parliament.mn
Утас: 262420
Хэвлэлийн хуудас: 5.75
Индекс: 200003